

Kasvatus- ja opetuspalvelut

Asikkala on profiloitunut laadukkaan kasvatuksen ja opetuksen kunnaksi. Tavoitteena on hyvinvoiva, tasapainoinen ja vastuullinen, osallistuva, osaava ja taitava sekä omaa ja muita kulttuureja arvostava lapsi ja nuori Asikkala tarjoaa turvalliset, nykyaikaiset ja monipuoliset oppimisympäristöt, jotka innostavat leikkimiseen, liikuntaan ja oppimiseen.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2023

Kasvatus- ja opetuspalvelut ovat vuodesta 2023 alkaen kunnan suurin kuluerä, mutta myös merkittävä vetovoimatekijä. Oppilasmäärän vähentyessä tulee kiinnittää huomiota siihen, että kulut eivät kasva. Lisäksi on huomioitava varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen muutos. Tarkastuslautakunta on huolissaan lasten tehostetun tuen tarpeen lisääntymisestä, joka on huomioitava myös valtakunnallisella tasolla. Huolta herättää myös nuorten ja henkilöstön jaksaminen. Tarkastuslautakunta on edelleen erittäin huolissaan kasvatus- ja opetuspalveluiden menojen voimakkaasta kasvusta sekä budjettiylityksestä jo toisena vuotena peräkkäin. Tarkastuslautakunta edellyttää, että talouden toteumaa seurataan aktiivisesti ja ryhdytään ajoissa toimenpiteisiin, ettei talousarvioylityksiä tapahdu jatkossa.

Henkilöstömäärä on jatkanut kasvuaan, erityisesti kasvatus- ja opetuslautakunnan palvelualueella. Tarkastuslautakunta toivoo, että henkilöstömääriä ja -kustannuksia verrattaisiin tilinpäätöksessä vastaavankokoisten kuntien lukemiin toimialueittain.

Hyväksytty kunnanvaltuuston kokouksessa 3.6.2024

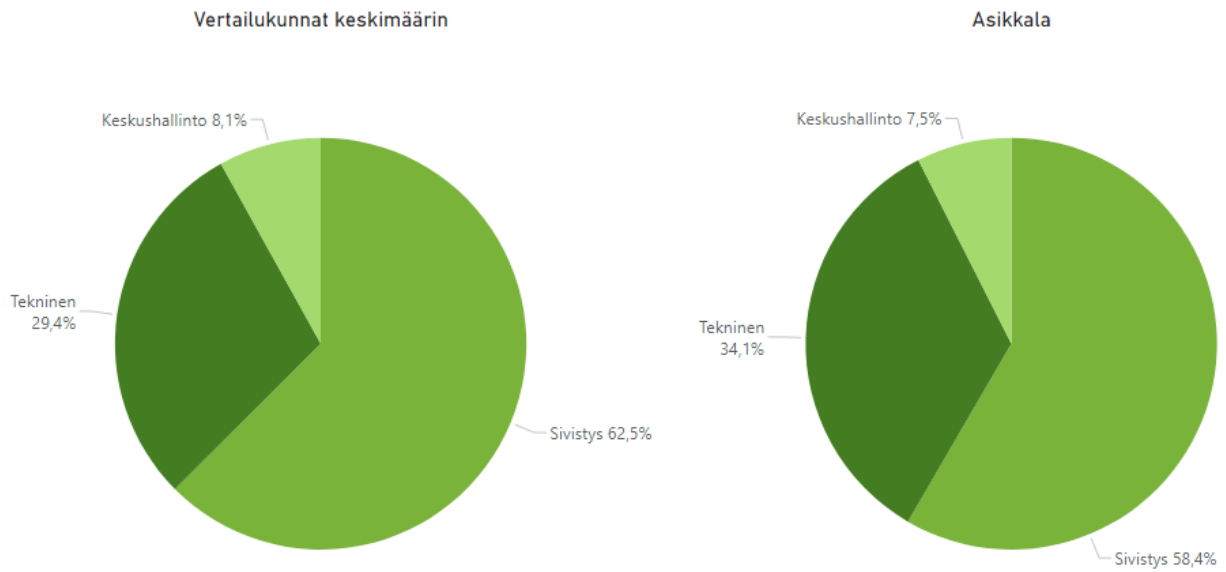
Vertailutietoa on tehty

- toimialoittain kustannusjakamana 5 000 -10 000 asukkaan kunnissa
- seudullisesti Päijät-Hämeen eri kuntiin sekä
- Hausjärveen, Pälkäneeseen, Iittiin ja Pöytyään

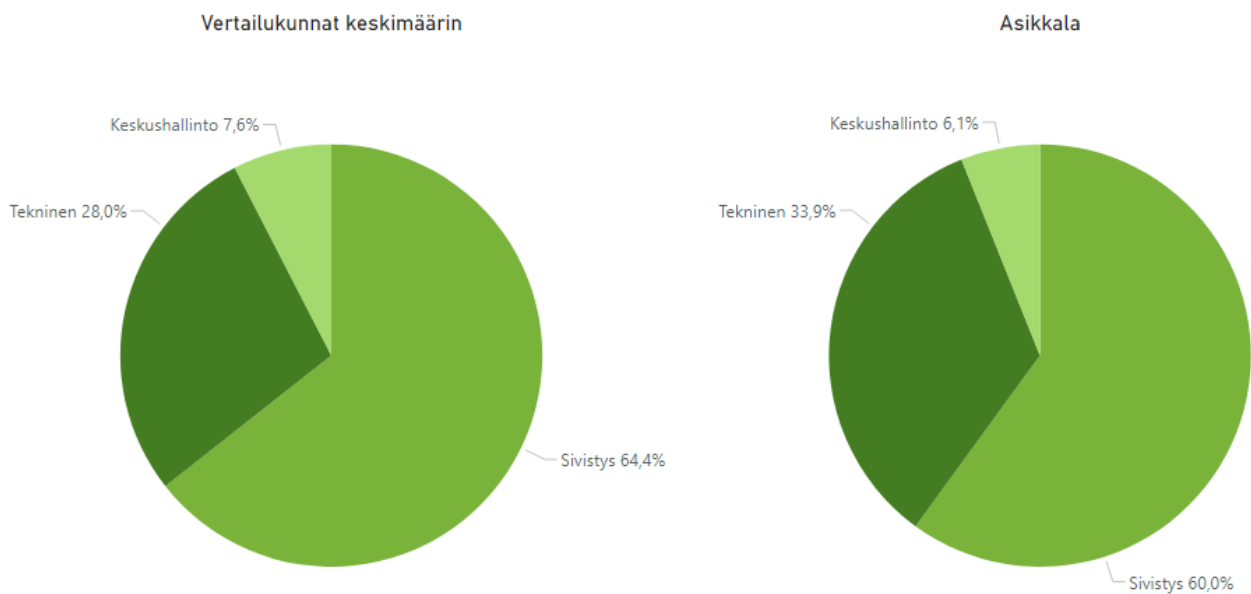
Vertailukunnissa sivistyspalvelut usein kattavat myös hyvinvointipalvelut. Tässä selvityksessä keskitytään ainoastaan kasvatus- ja opetuspalveluiden tuottamaan kokonaisuuteen. Tiedot on koottu kuntien kotisivuilta, hallinnollisista päätöksistä ja kuntamaisema.fi sekä tilastokeskus.fi sivustolta.

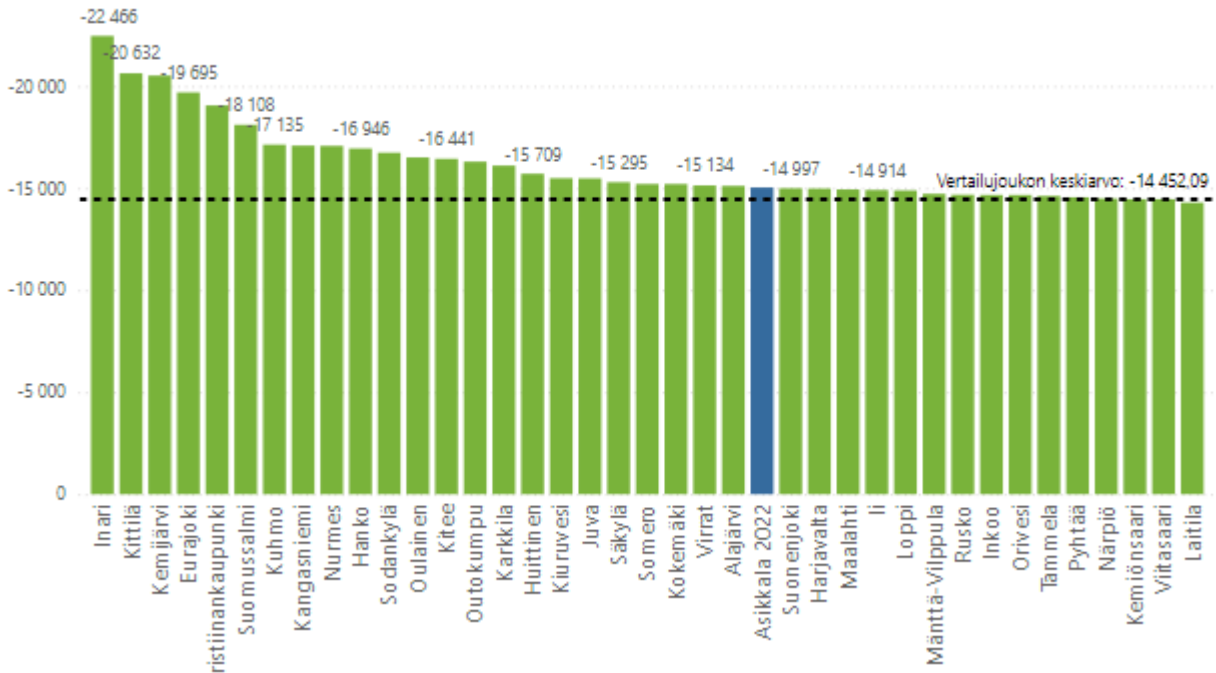
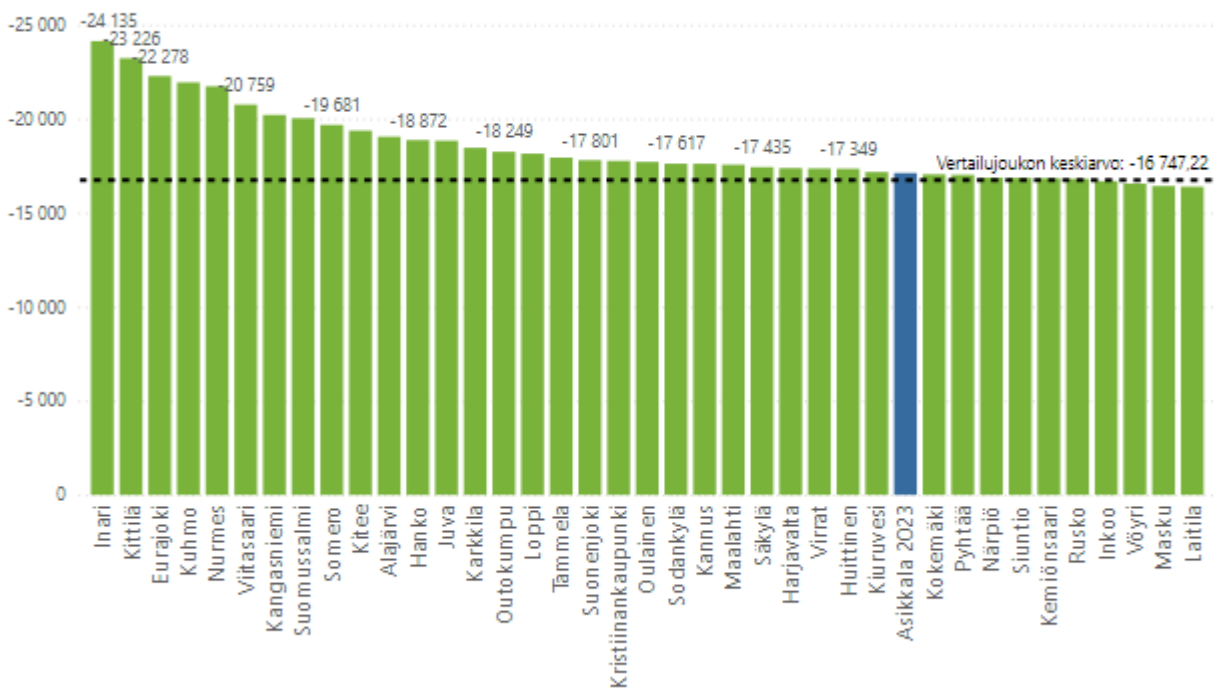
Tarkasteltavien kuntien ja toimintavuosien tietoja ei ole ollut kaikilta osin saatavilla elokuun 2024 alkuun mennessä.

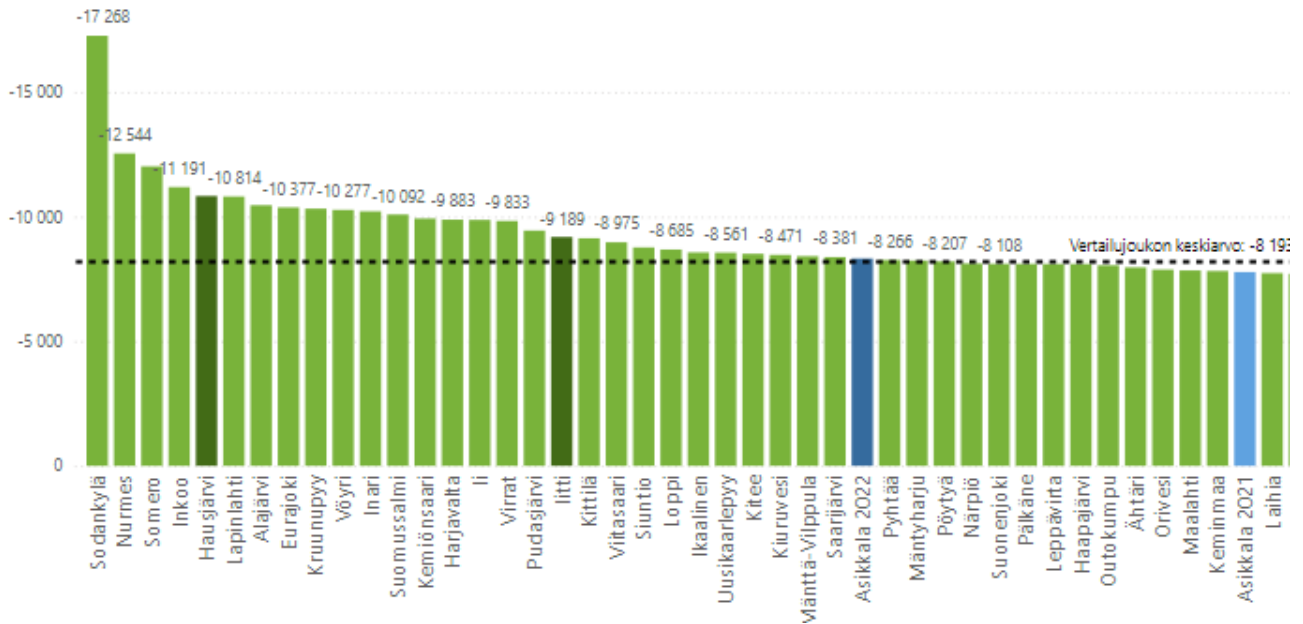
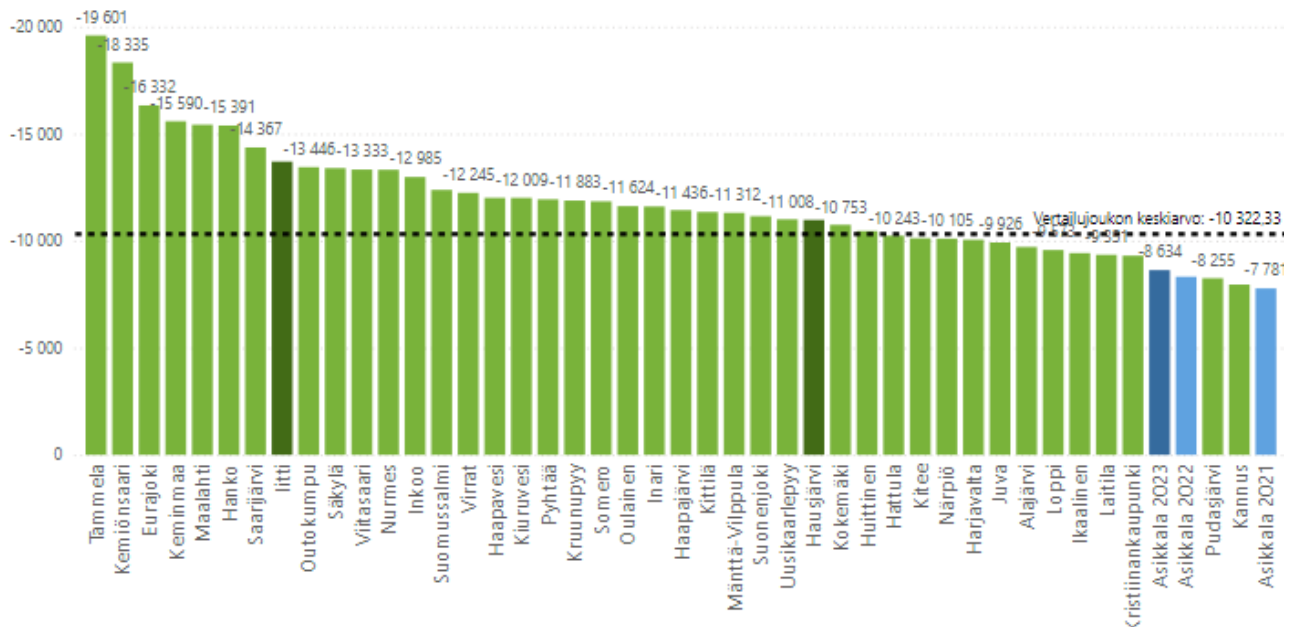
Toimialoittain kustannustenjakauma 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2022 (menot €/asukas)

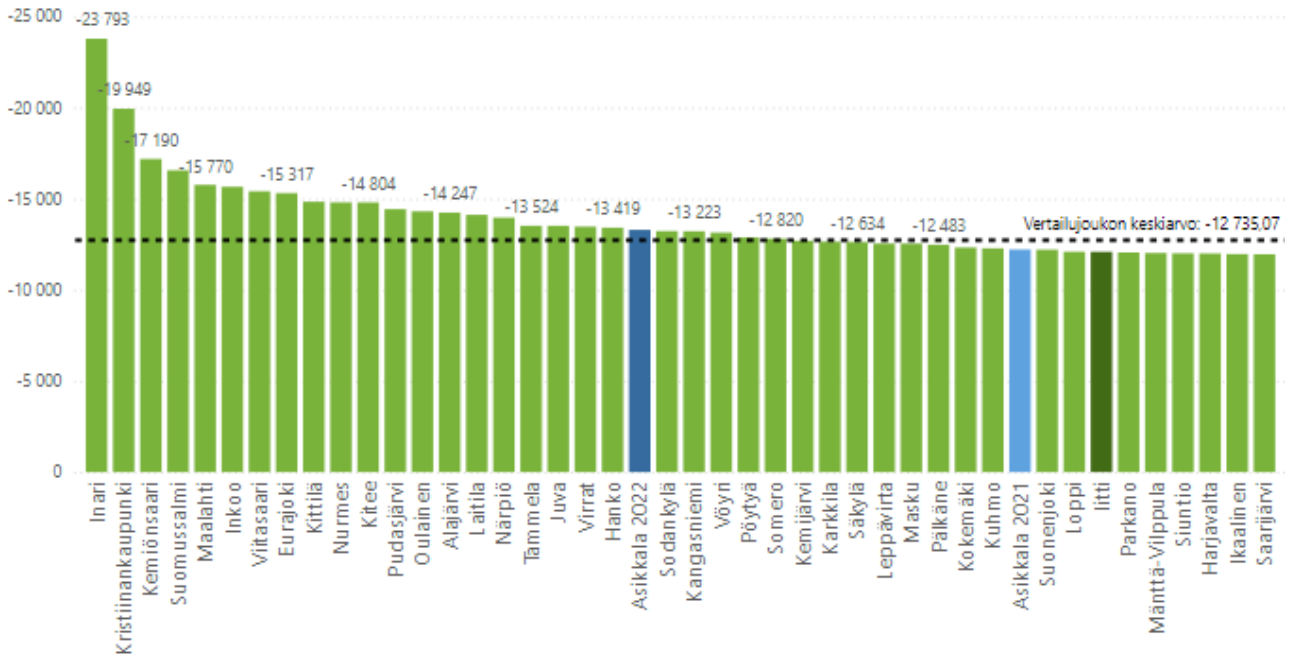
Toimialoittain kustannustenjakauma 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2023 (menot €/asukas)

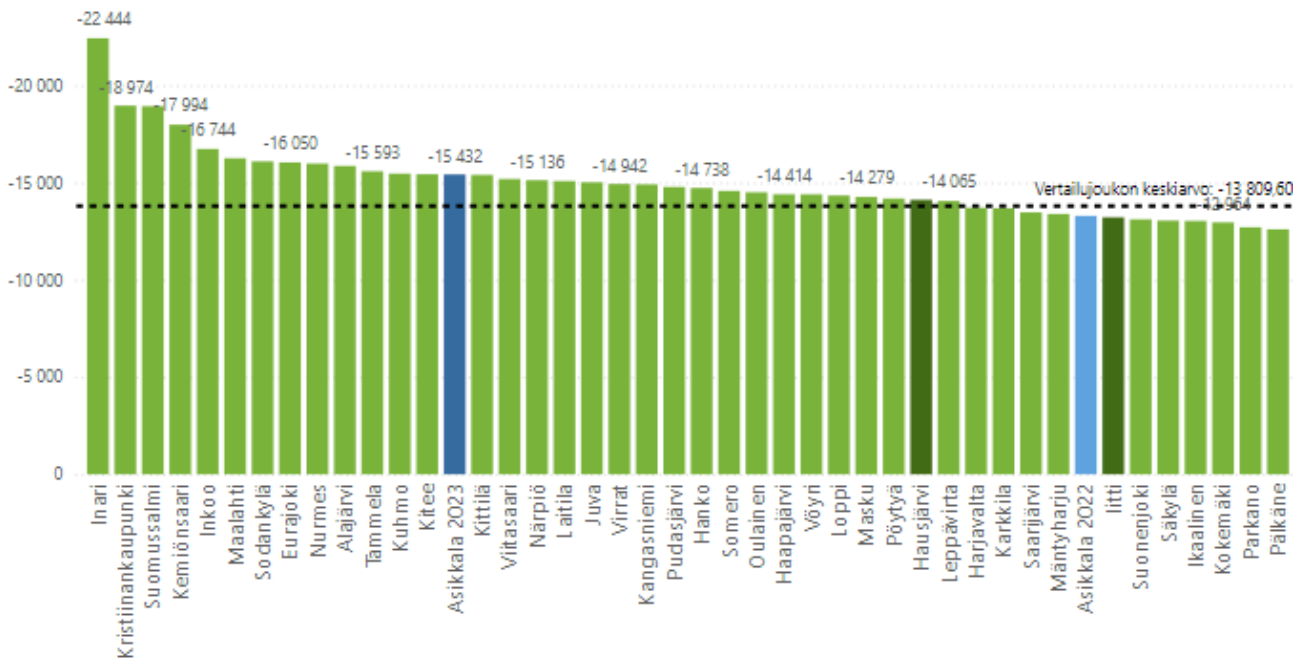
Varhaiskasvatuksen kustannukset 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2022 (menot €/asukas)
Lapsikohtainen varhaiskasvatuksen kustannus (€ / 1-5-vuotias lapsi)

Varhaiskasvatuksen kustannukset 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2023 (menot €/asukas)
Lapsikohtainen varhaiskasvatuksen kustannus (€ / 1-5-vuotias lapsi)

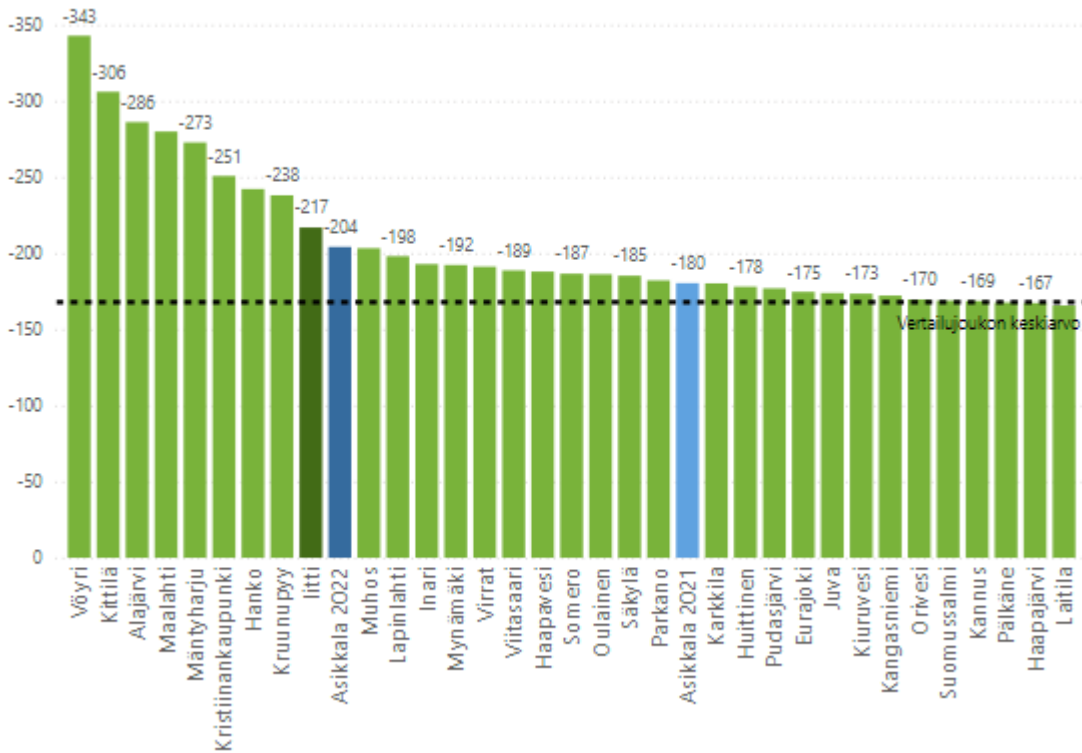
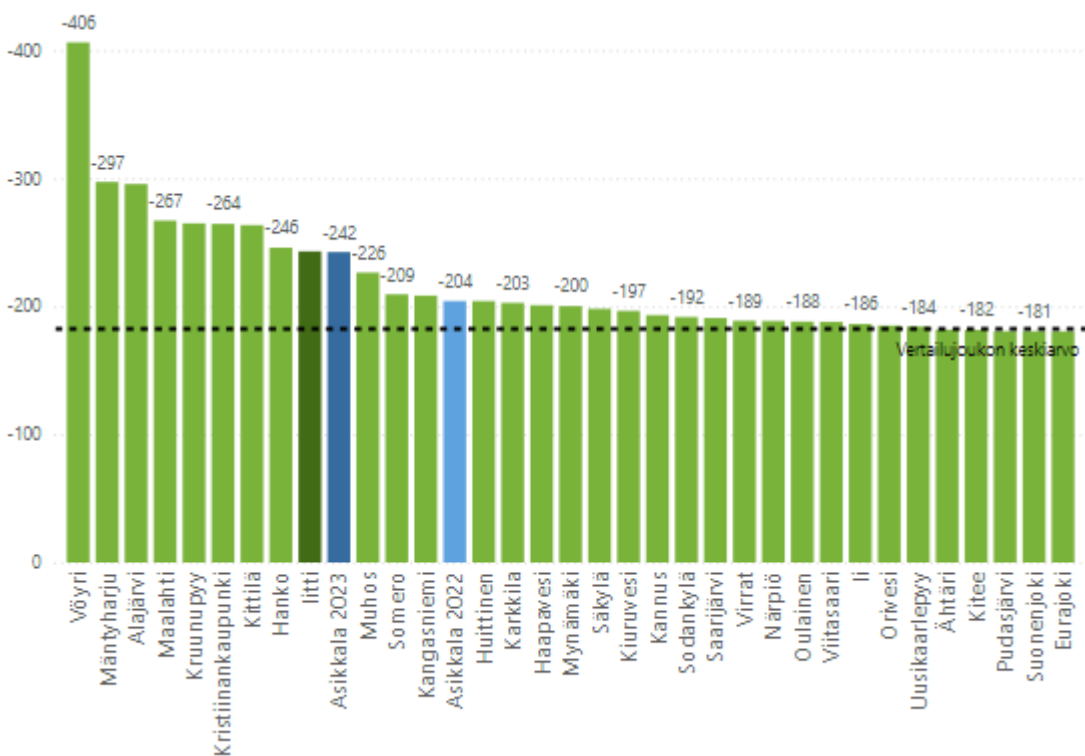
Esiopetuksen kustannukset 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2022 (menot €/asukas)

Esiopetuksen kustannukset 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2023 (menot €/asukas)

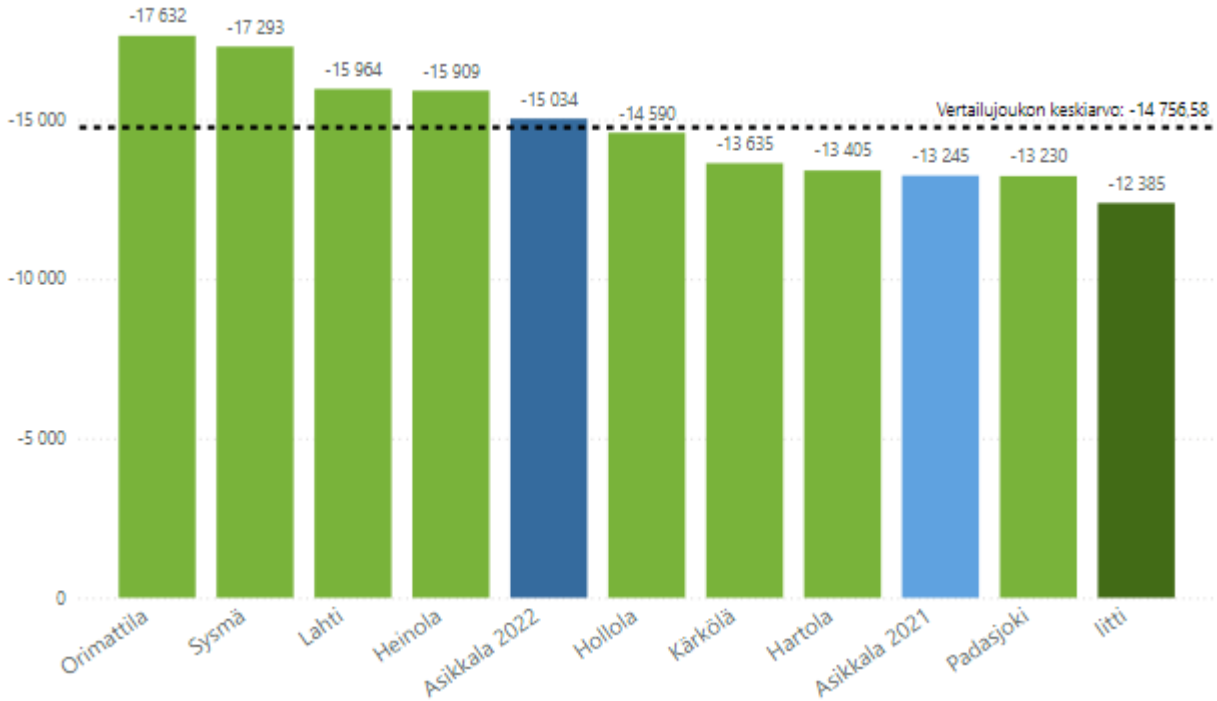
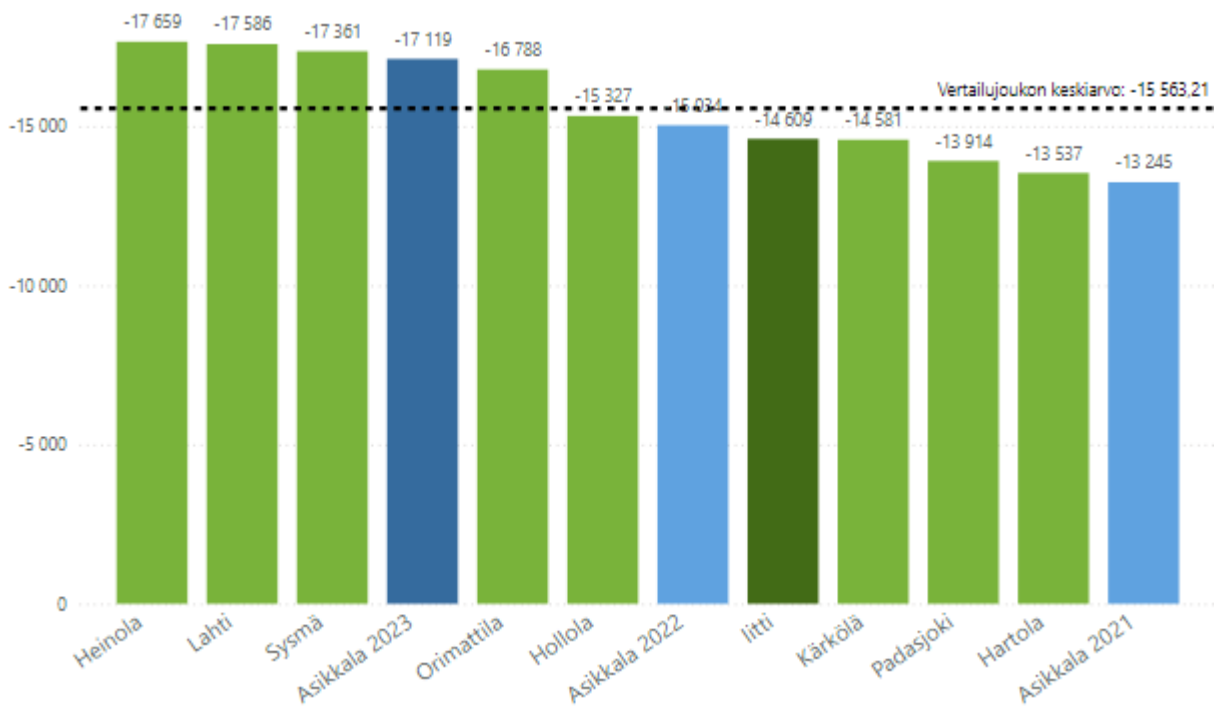
Lapsikohtainen perusopetuksen kustannus 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2022 (€ / 7-15 -vuotias lapsi)

Lapsikohtainen perusopetuksen kustannus 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2023 (€ / 7-15 -vuotias lapsi)

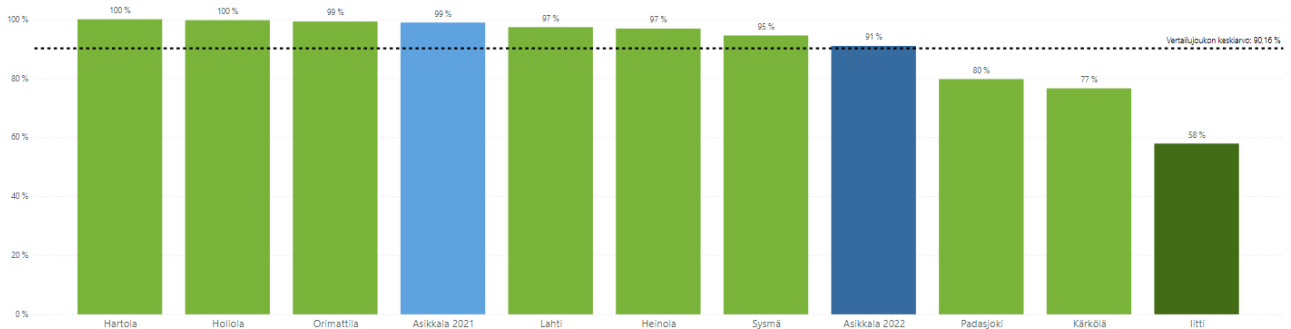
Lukio-opetus 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2022
Asukaskohtainen kustannus (€ / Asukas)

Lukio-opetus 5 000 – 10 000 asukkaan kunnissa v. 2023
Asukaskohtainen kustannus (€ / Asukas)

Päijät-Häme
Lapsikohtainen varhaiskasvatuksen kustannus Päijät-Hämeen kunnissa v. 2022 (€ / 1 - 5 -vuotias lapsi)

Lapsikohtainen varhaiskasvatuksen kustannus Päijät-Hämeen kunnissa v. 2023 (€ / 1 - 5 -vuotias lapsi)

Varhaiskasvatus Päijät-Hämeessä v.2022 (vuoden 2023 tilastotietoja ei ole vielä kirjautunut järjestelmiin)

Varhaiskasvatukseen osallistuvat suhteessa 1 – 5 -vuotiaisiin lapsiin

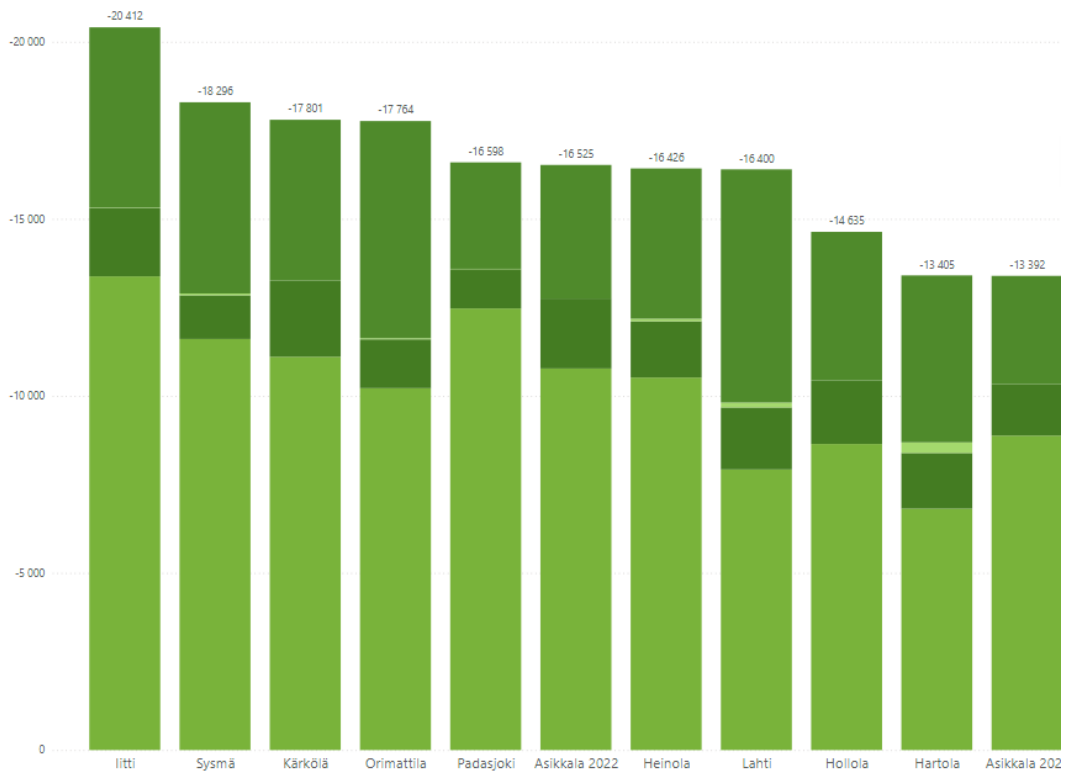
Varhaiskasvatukseen osallistuvat suhteessa 1-5-vuotiaisiin lapsiin

Lapsikohtaiset kustannukset tiliryhmittäin (€ / varhaiskasvatuslapsi)

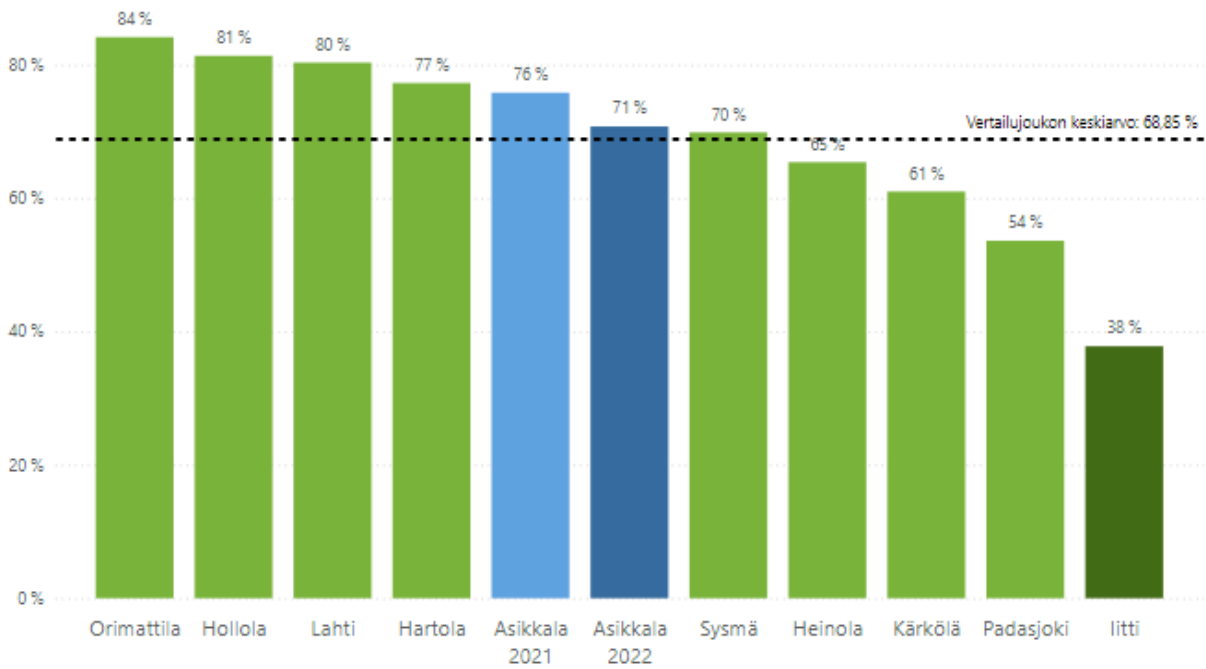
Varhaiskasvatuslapsikohtaiset kustannukset tiliryhmittäin (€ / Varhaiskasvatuslapsi)

● Henkilöstökulut ● Vuokratulot ● Poistot ● Muut kulut

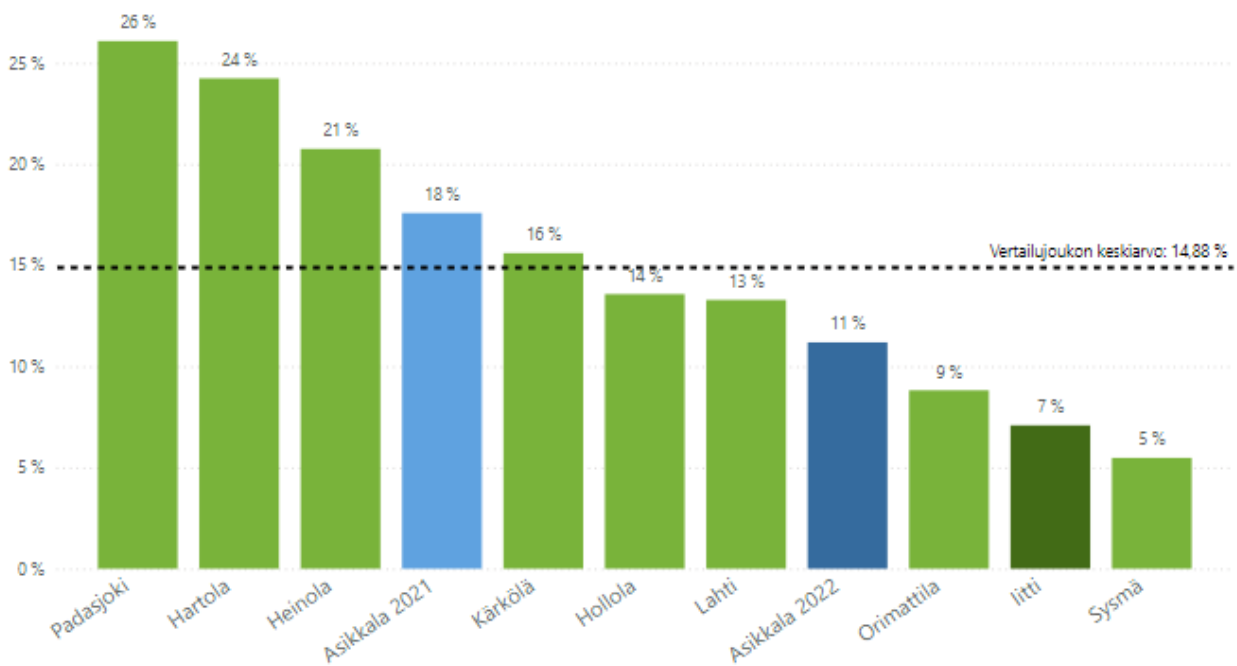

Kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen osallistuvat suhteessa 1-5-vuotiaisiin lapsiin

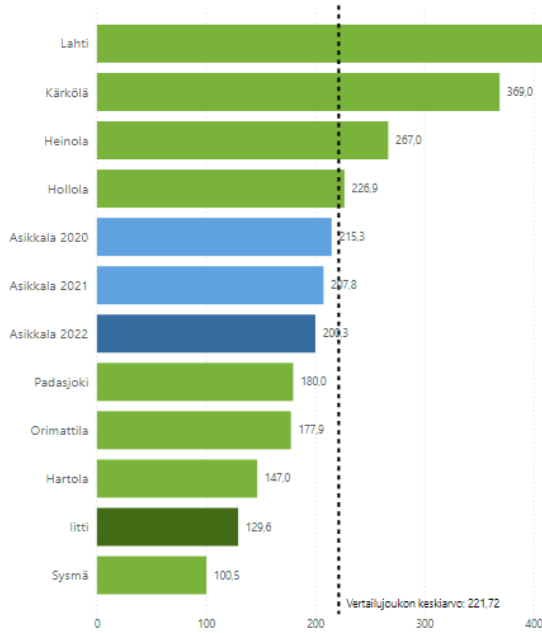
Ospäiväiseen varhaiskasvatukseen osallistuvat suhteessa 1-5-vuotiaisiin lapsiin

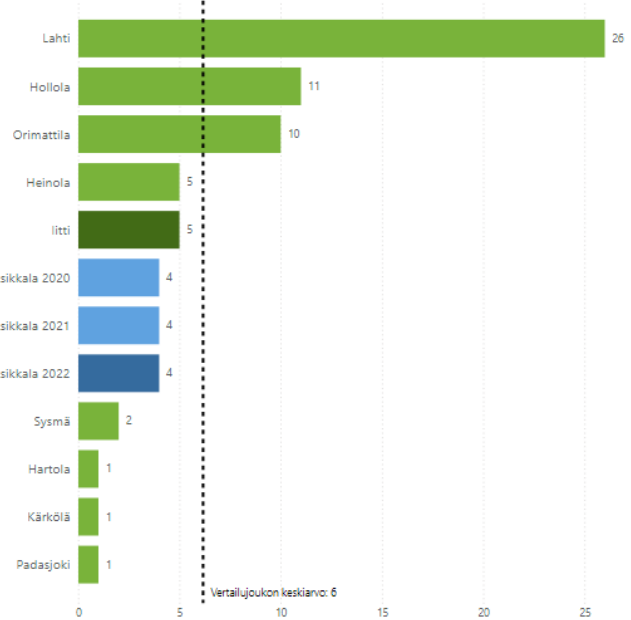
Perusopetus v. 2022

Koulujen oppilasmäärä

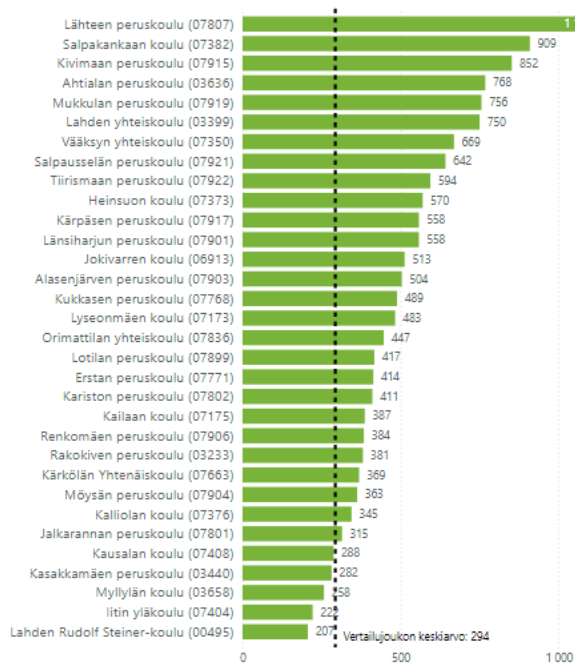
Perusopetuksen oppilaat per oppilaitos

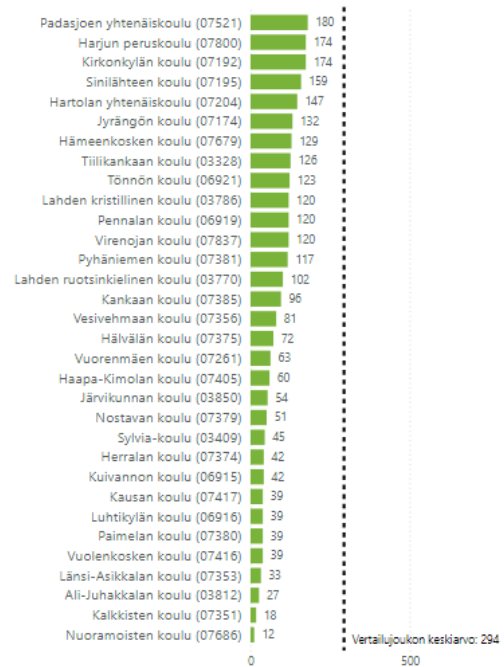
Perusopetuksen oppilaitokset

Koulujen oppilasmäärät

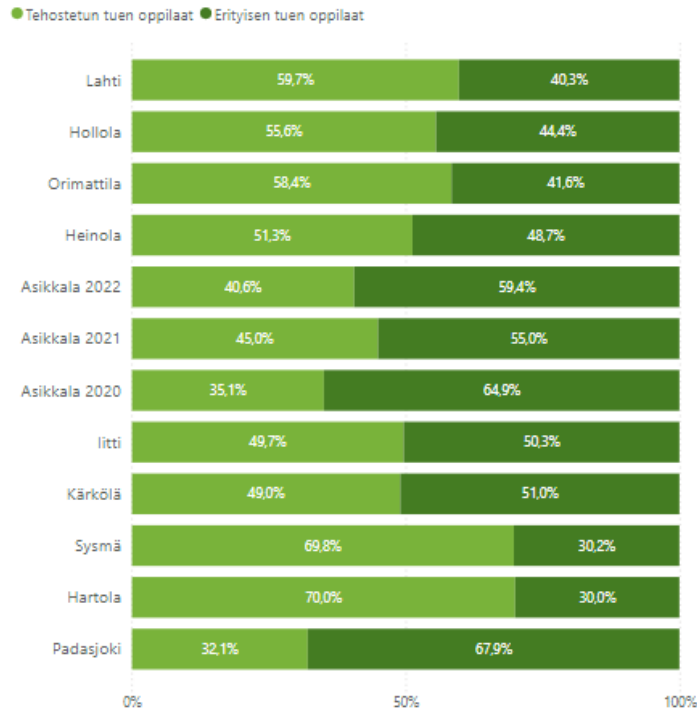

Koulujen oppilasmäärät

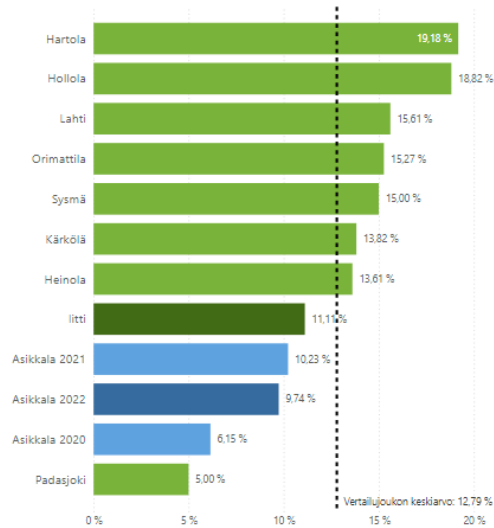

Tehostetun ja erityisen tuen oppilaat 2022

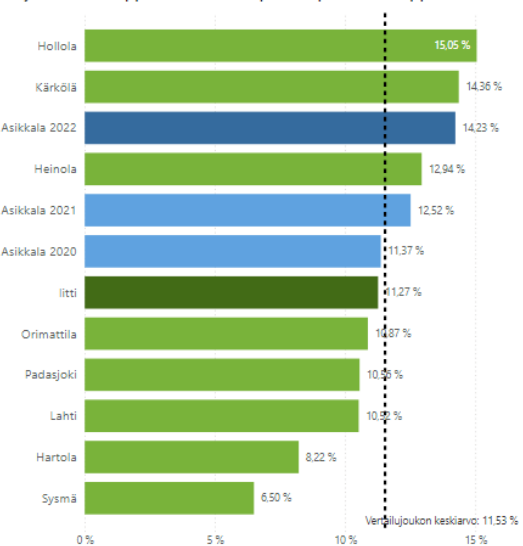
Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden osuudet

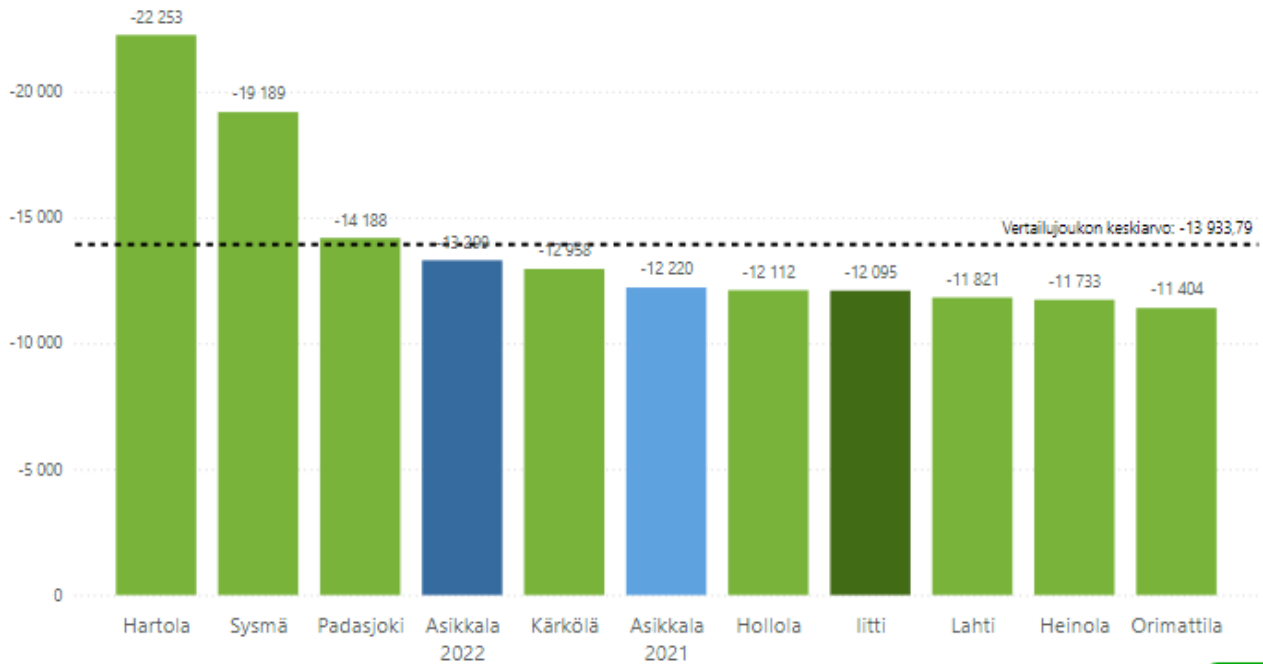
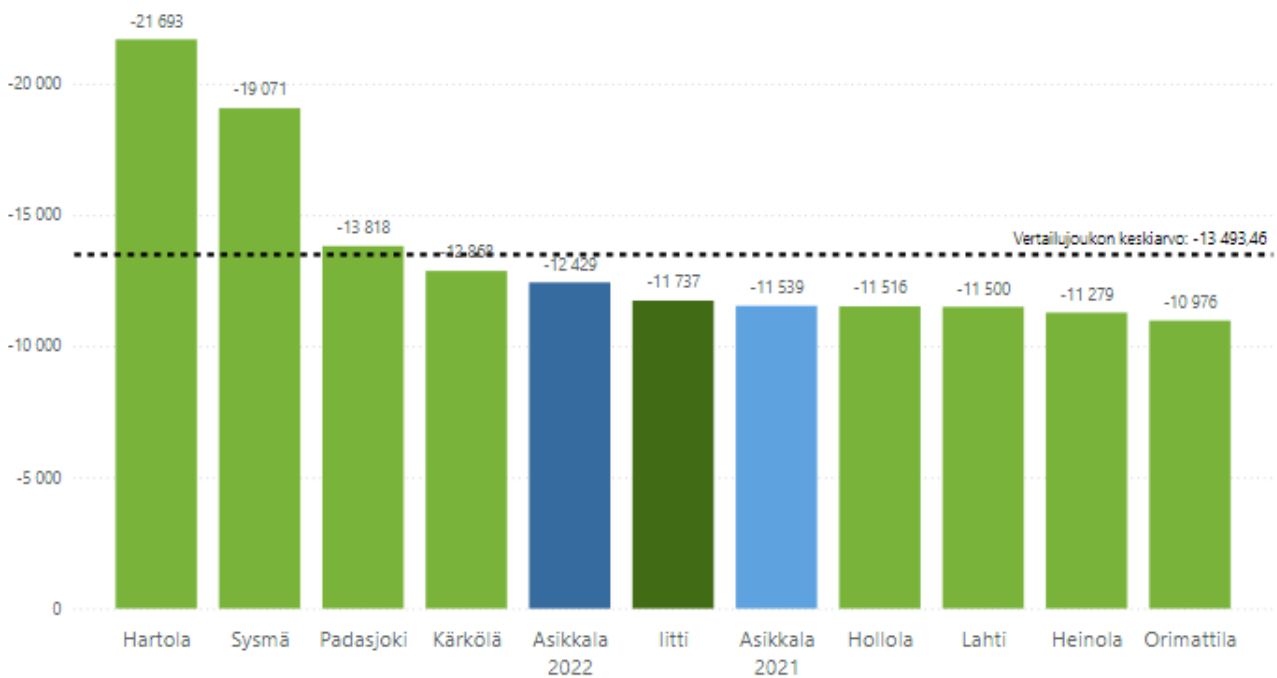

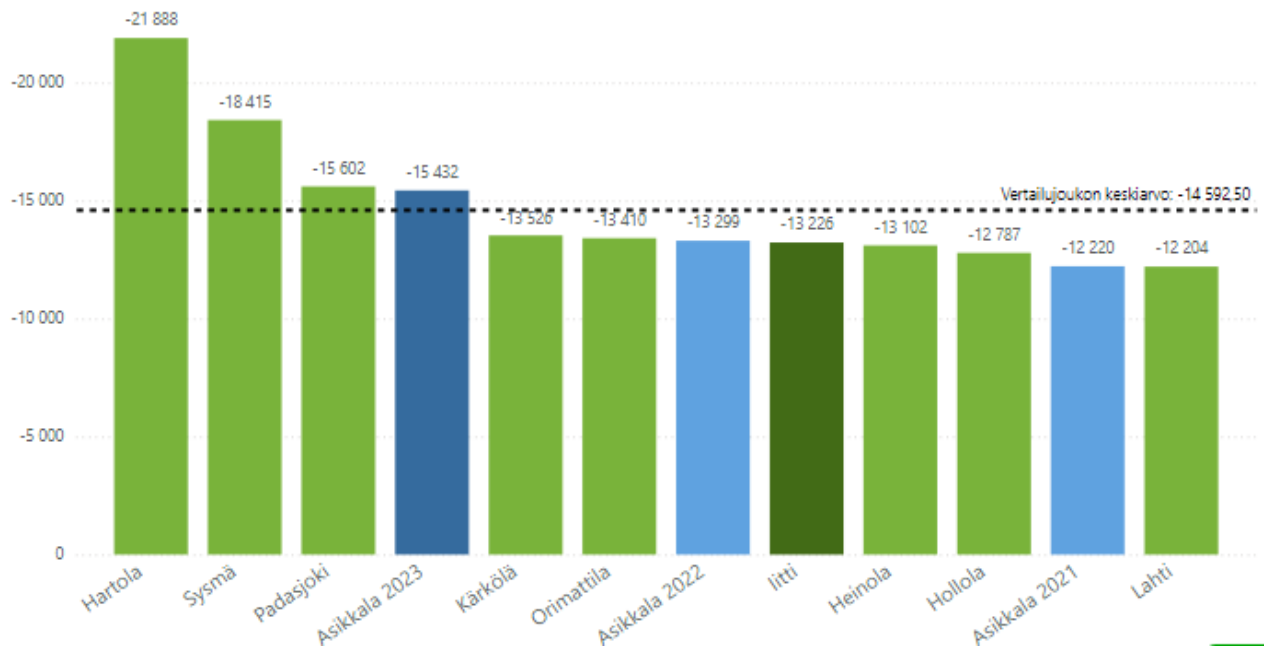
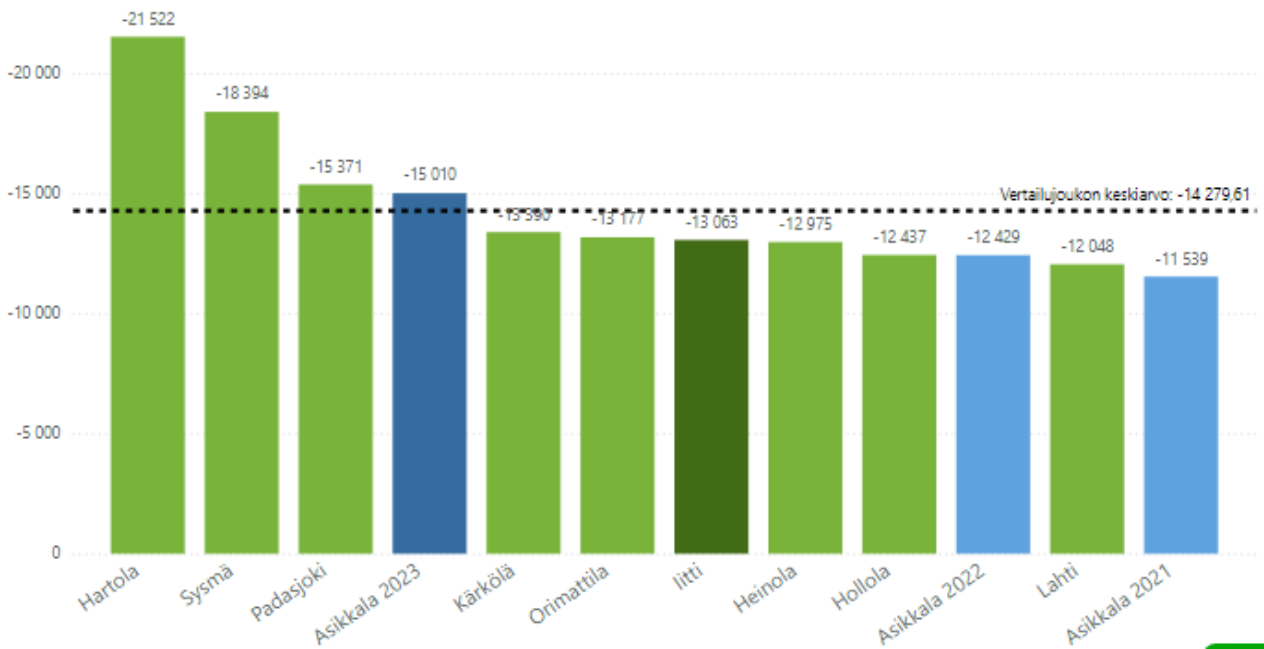
Tehostetun tuen oppilaiden osuus perusopetuksen oppilaista

Erityisen tuen oppilaiden osuus perusopetuksen oppilaista

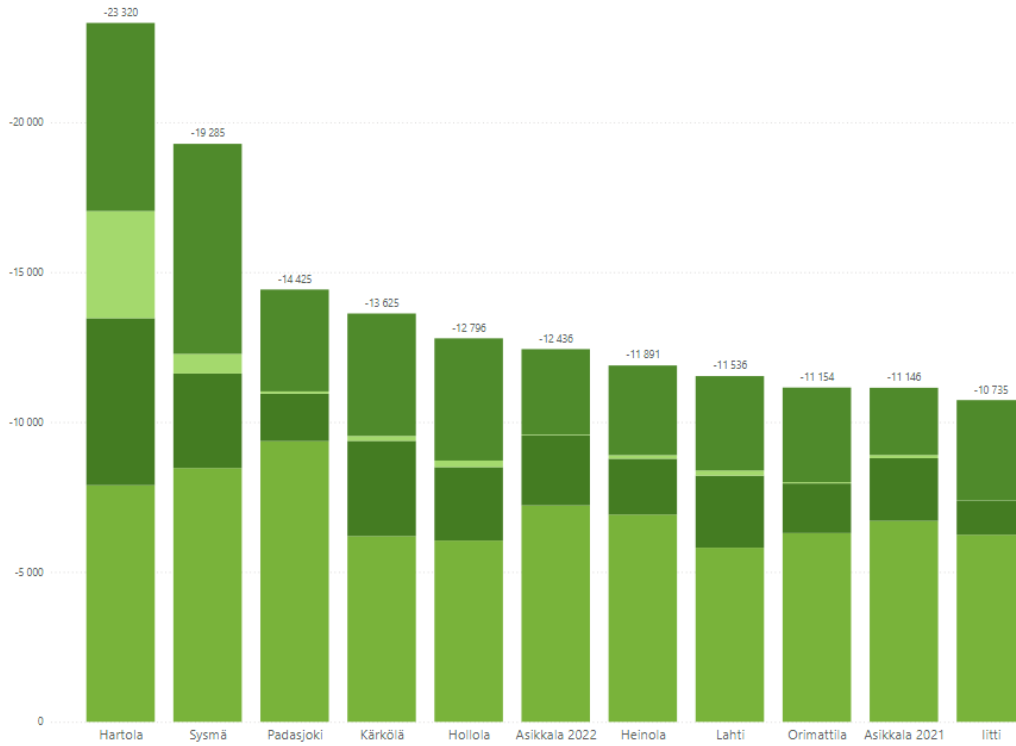
Oppilaskohtainen kustannus v.2022 (sis. perusopetuksen, opiskeluhuollon ja iltapäivätoiminnan)

Oppilaskohtainen kustannus v.2022 (sis. ainoastaan perusopetuksen)

Oppilaskohtainen kustannus v.2023 (sis. perusopetuksen, opiskeluhuollon ja iltapäivätoiminnan)

Oppilaskohtainen kustannus v.2023 (sis. ainoastaan perusopetuksen)

Oppilaskohtainen tiliryhmän kustannus (€ / Oppilas) v.2022

Oppilaskohtainen tiliryhmän kustannus (€ / Oppilas)

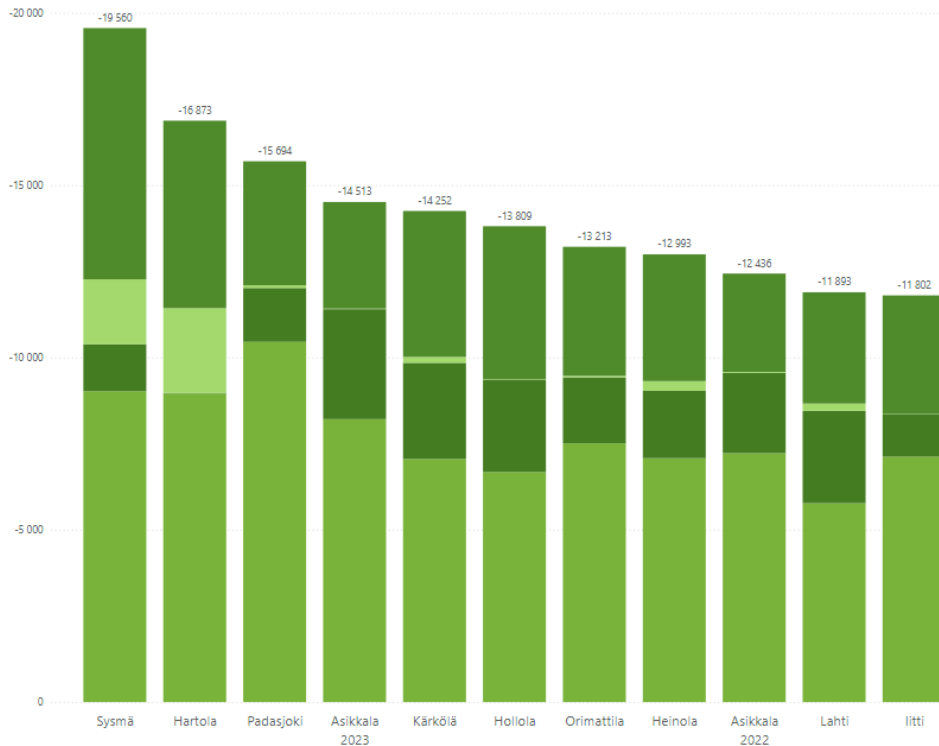
● Henkilöstökulut ● Vuokratulot ● Poistot ● Muut kulut

Oppilaskohtainen tiliryhmän kustannus (€ / Oppilas) v.2023

Oppilaskohtainen tiliryhmän kustannus (€ / Oppilas)

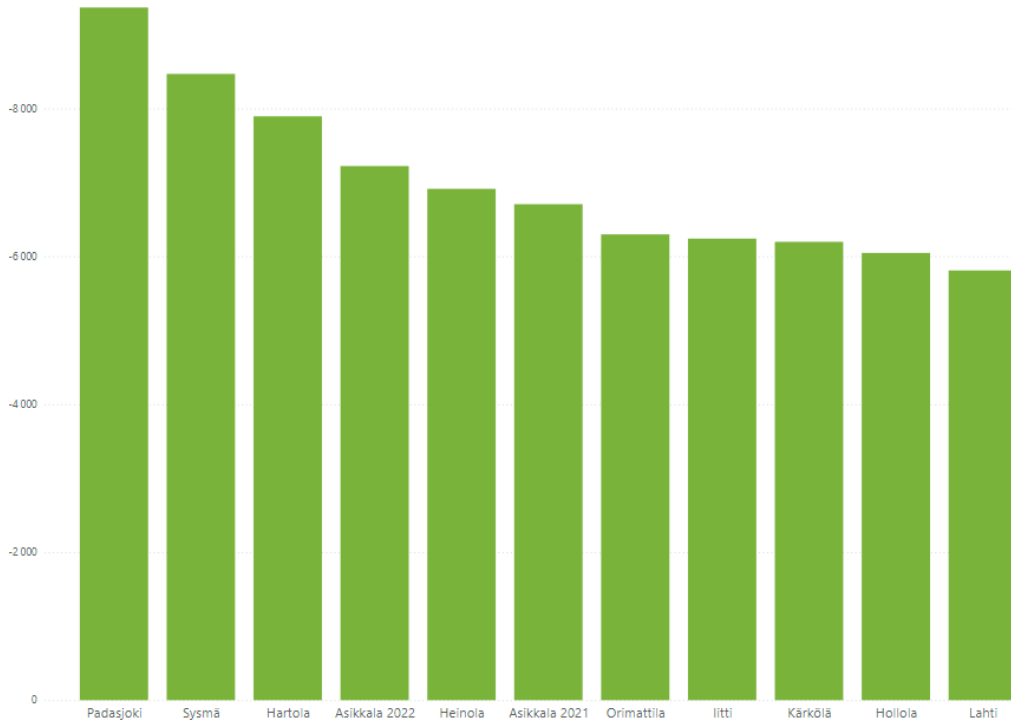
● Henkilöstökulut ● Vuokratulot ● Poistot ● Muut kulut

Henkilöstökulut 2022

Oppilaskohtainen tiliryhmän kustannus (€ / Oppilas)

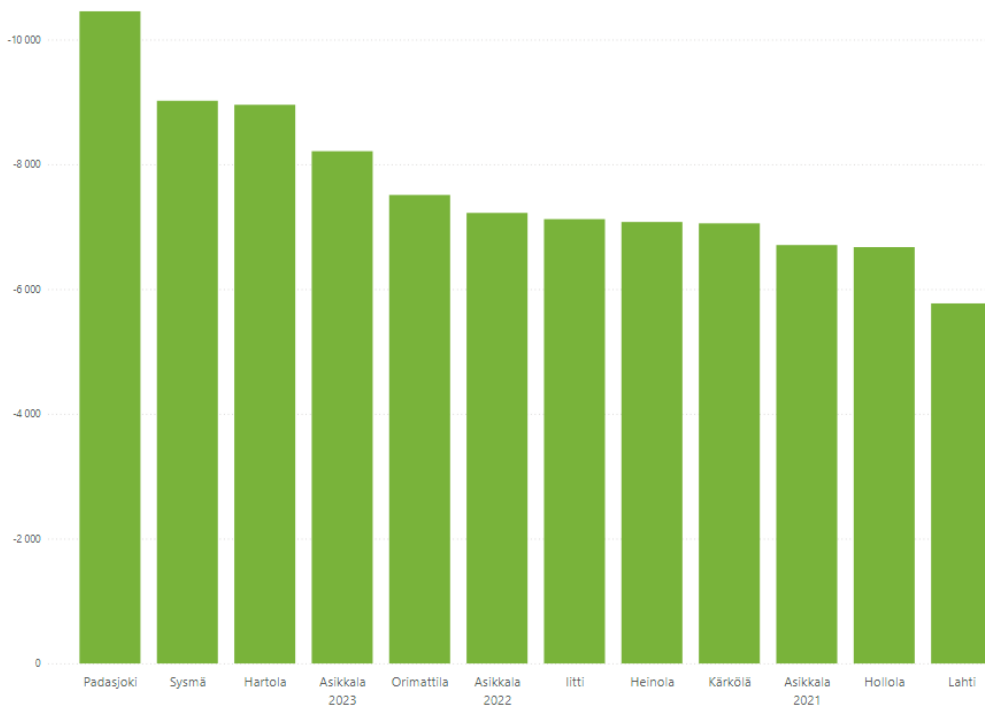
● Henkilöstökulut

Henkilöstökulut. v. 2023

Oppilaskohtainen tiliryhmän kustannus (€ / Oppilas)

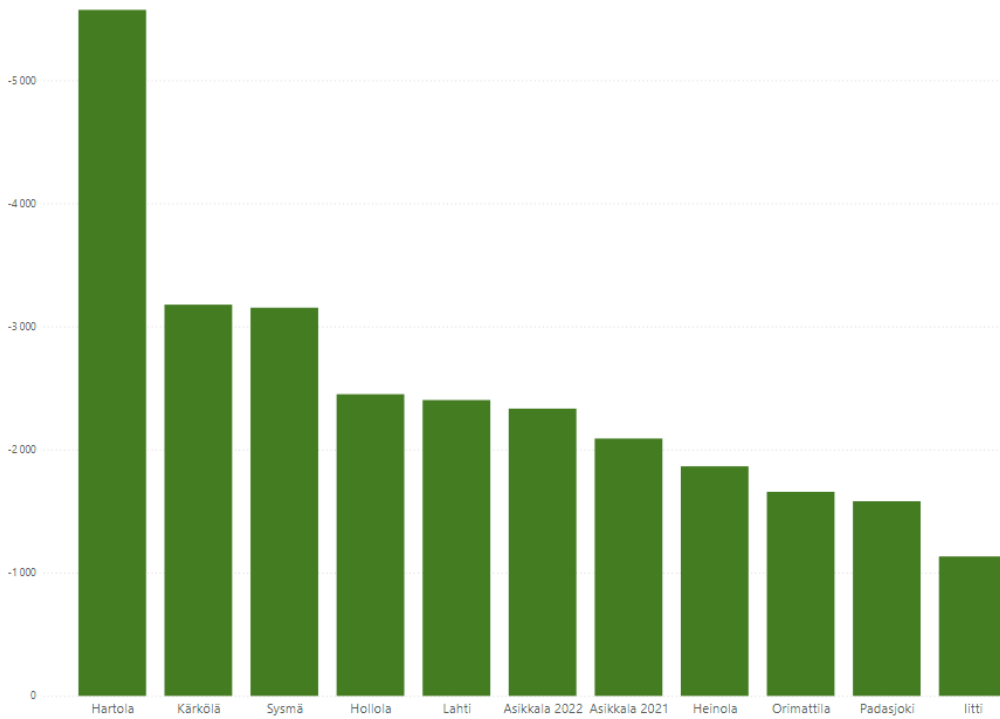
● Henkilöstökulut

Vuokratulot 2022

Oppilaskohtainen tiliryhmän kustannus (€ / Oppilas)

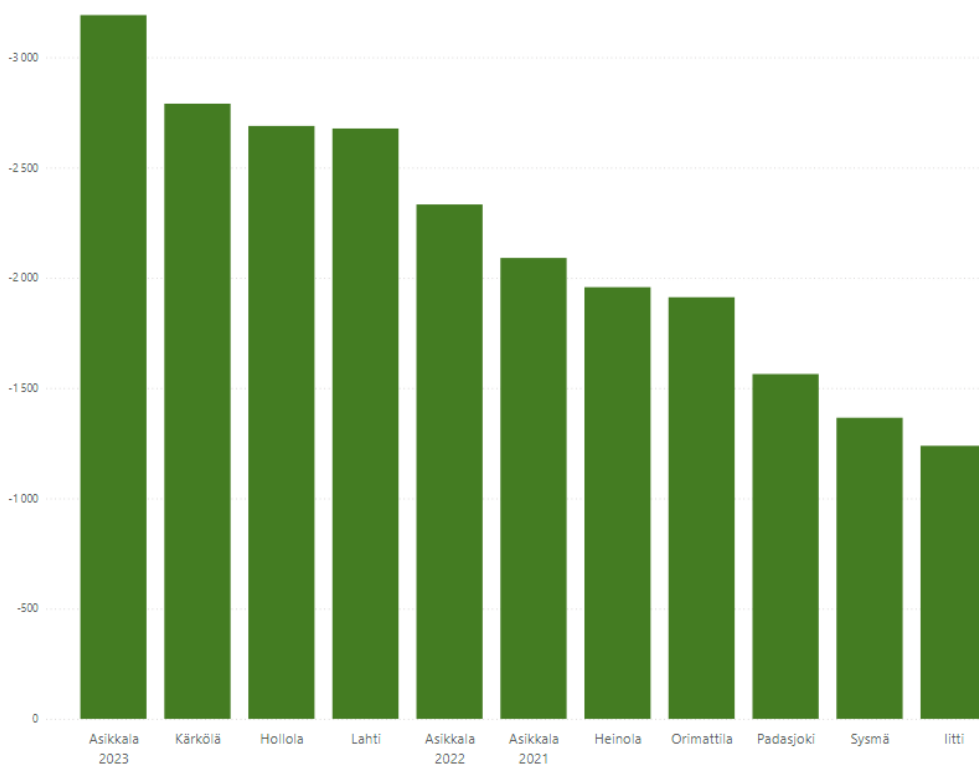
● Vuokratulot

Vuokratulot 2023

Oppilaskohtainen tiliryhmän kustannus (€ / Oppilas)

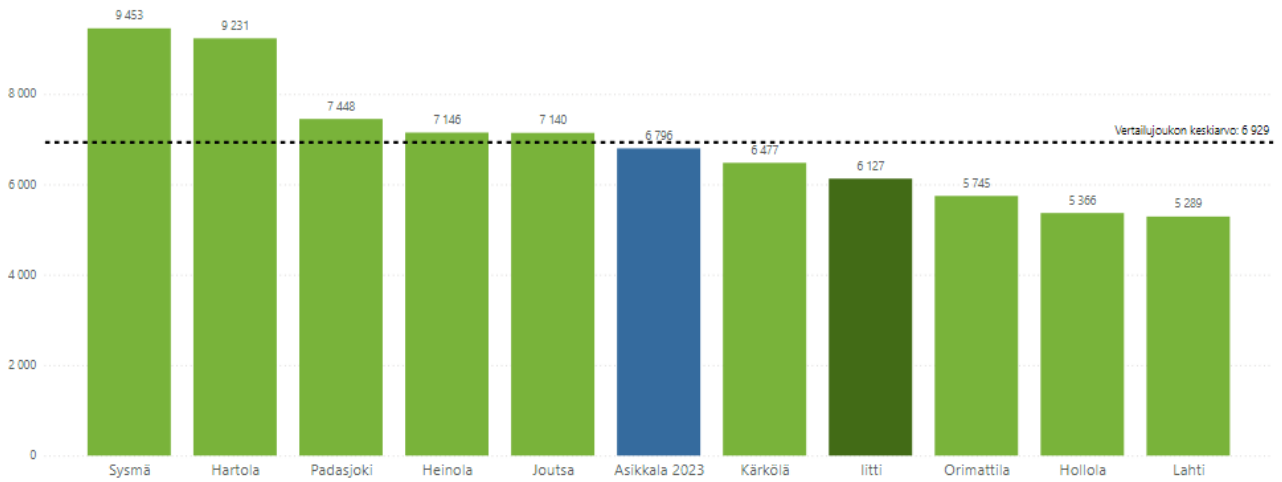
● Vuokratulot

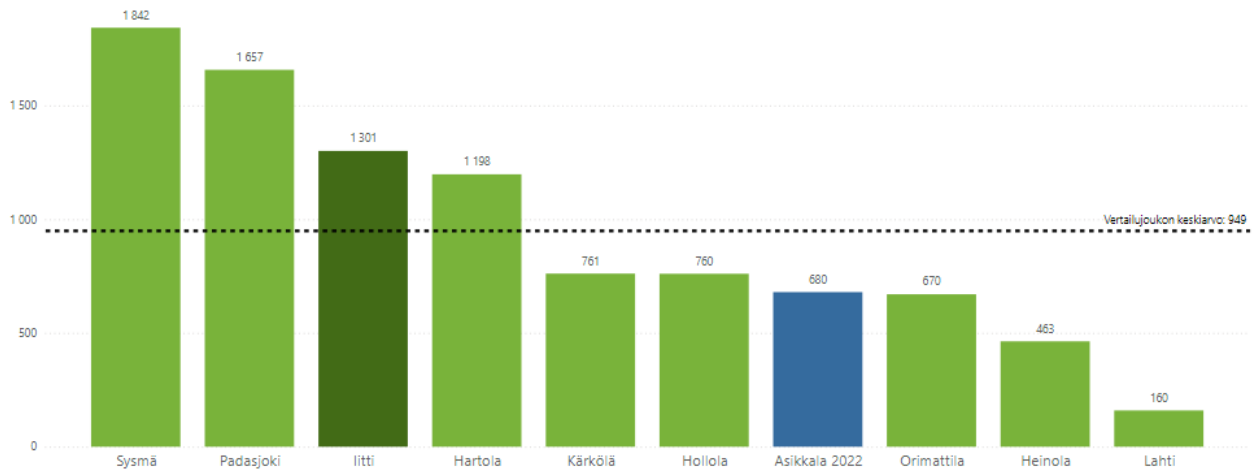
Opetus v. 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

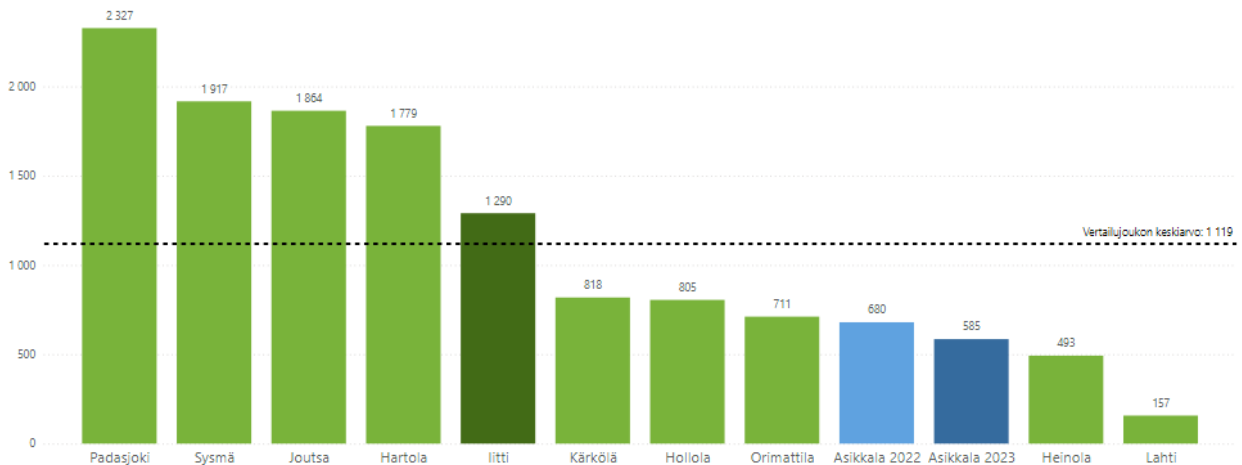
Kuljetukset v. 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

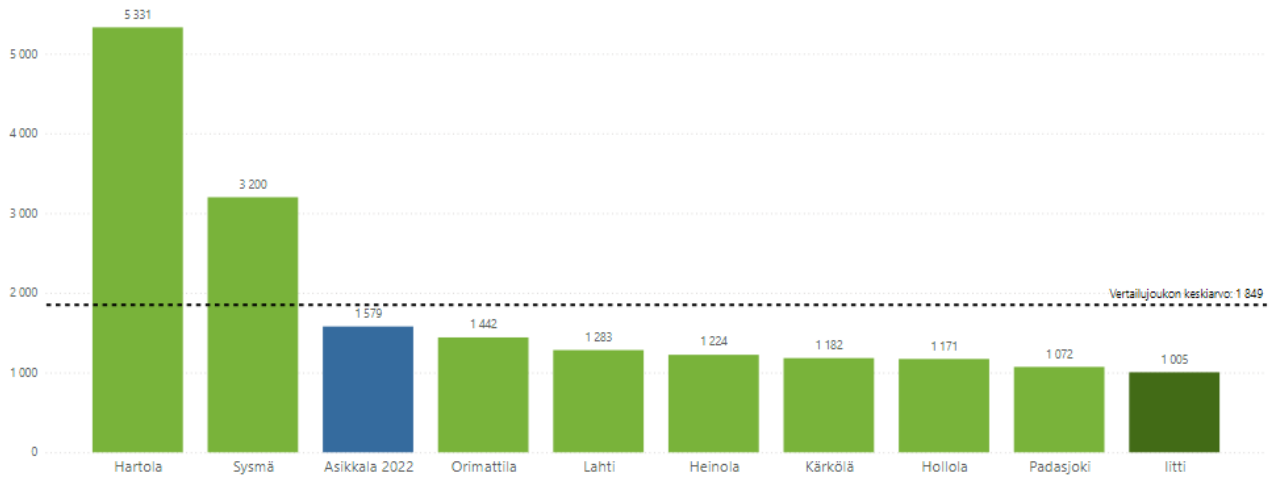
Kuljetukset v. 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

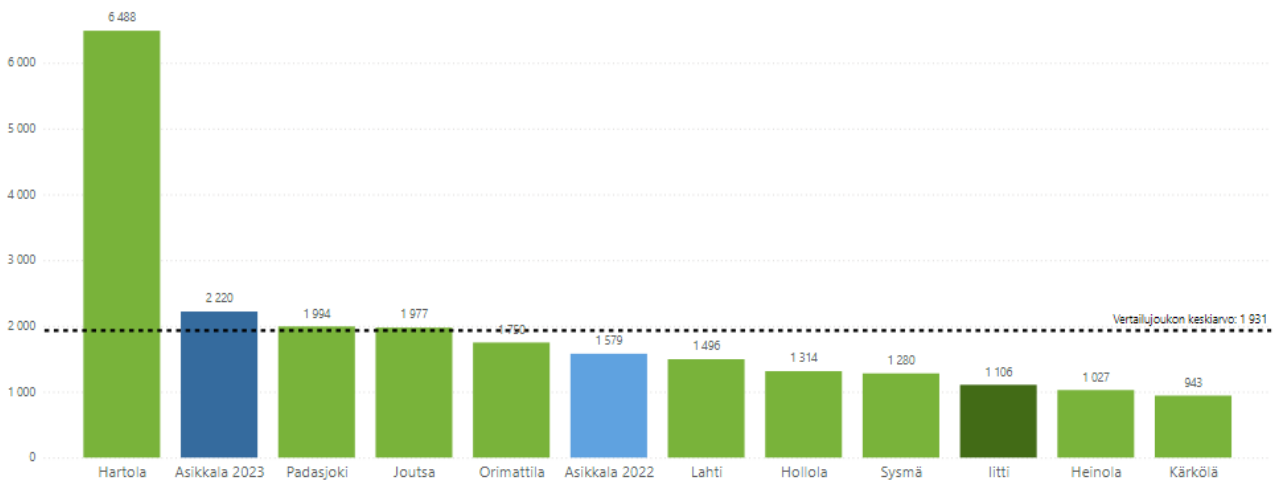
Kiinteistöjen ylläpito v. 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

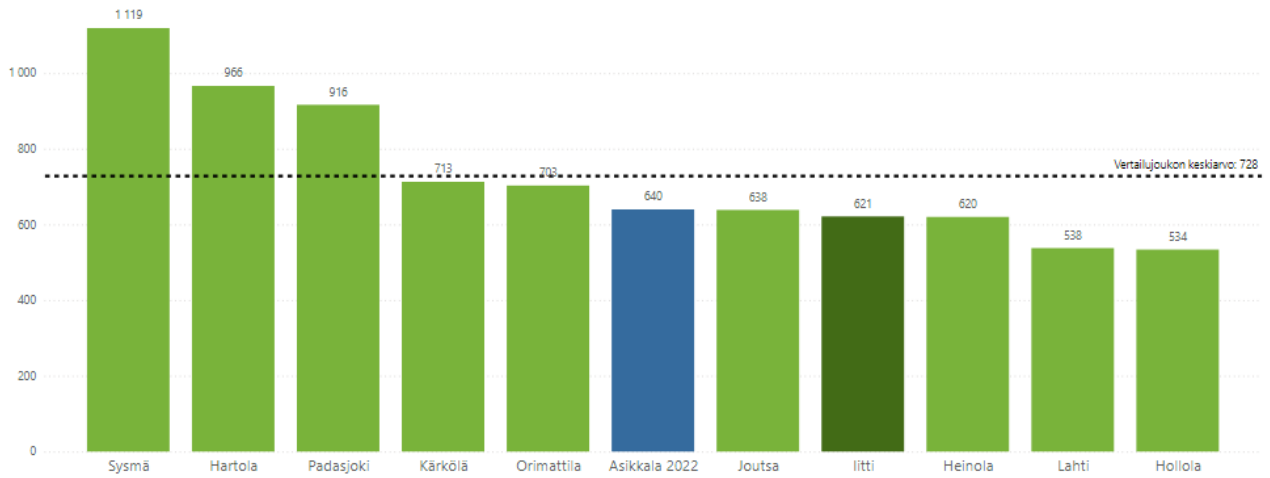
Kiinteistöjen ylläpito v. 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

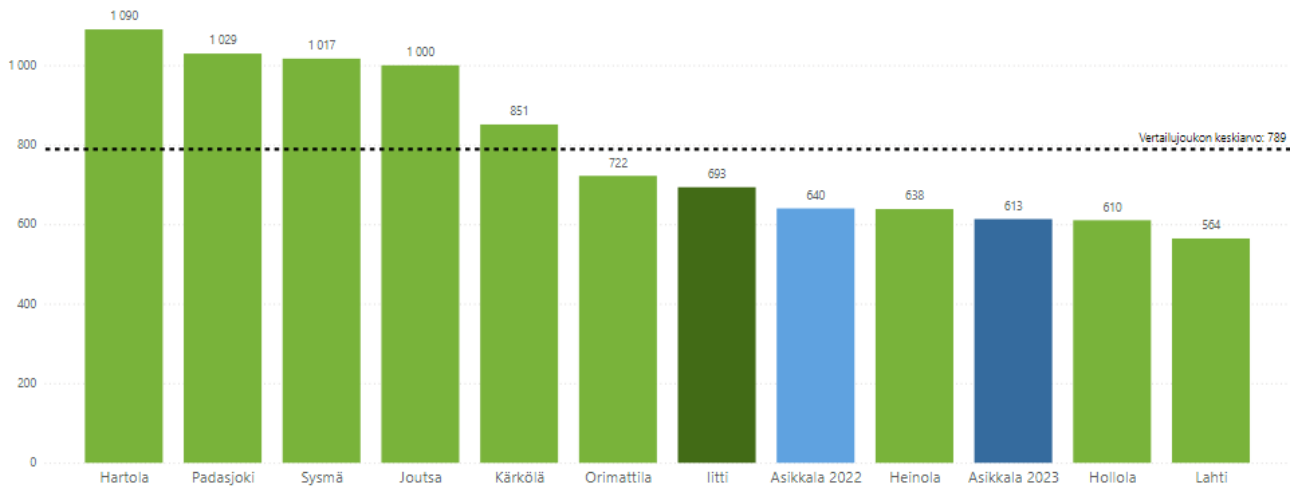
Ruokailu v. 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

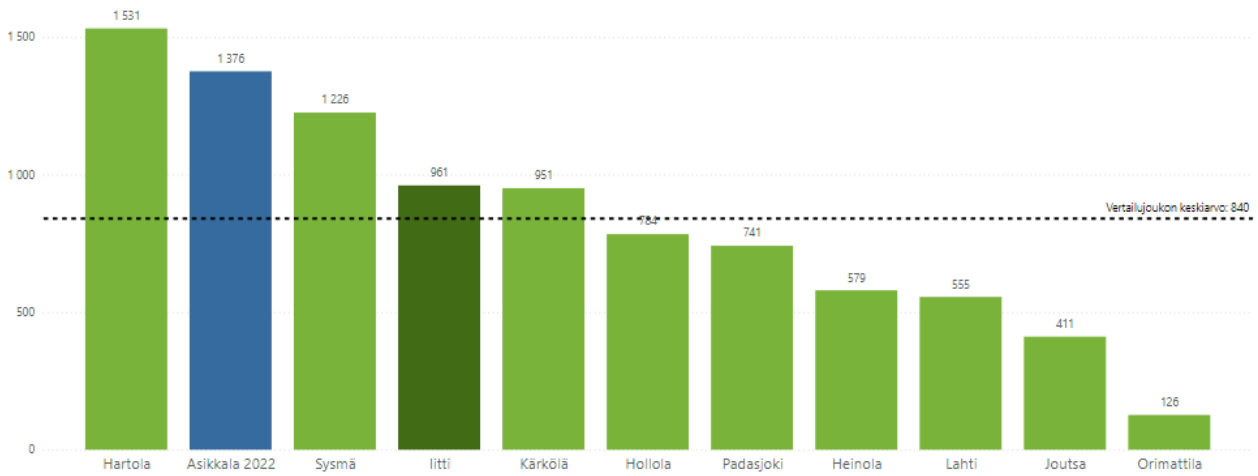
Ruokailu v. 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

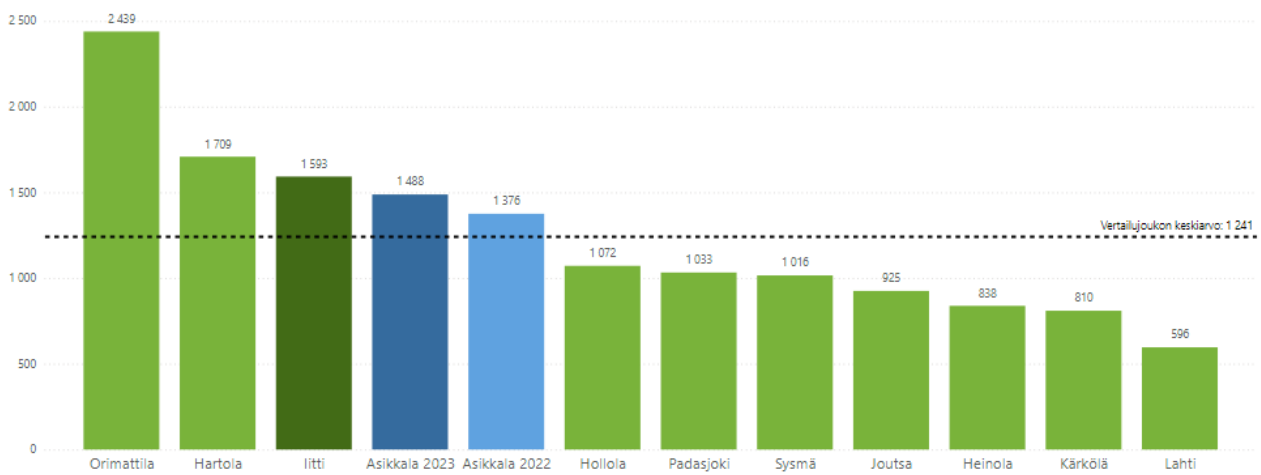
Hallinto 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

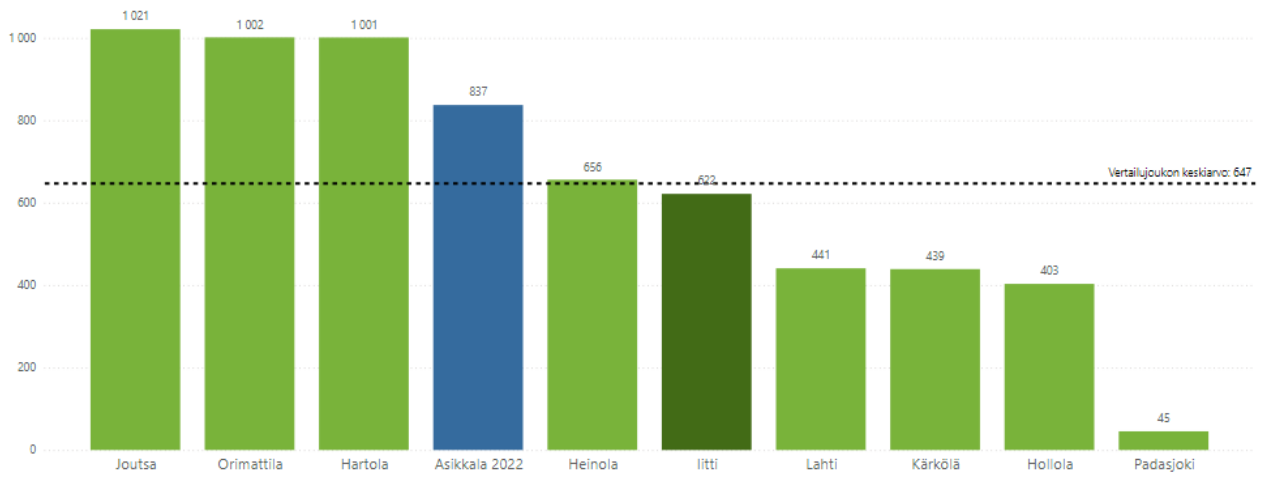
Hallinto 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

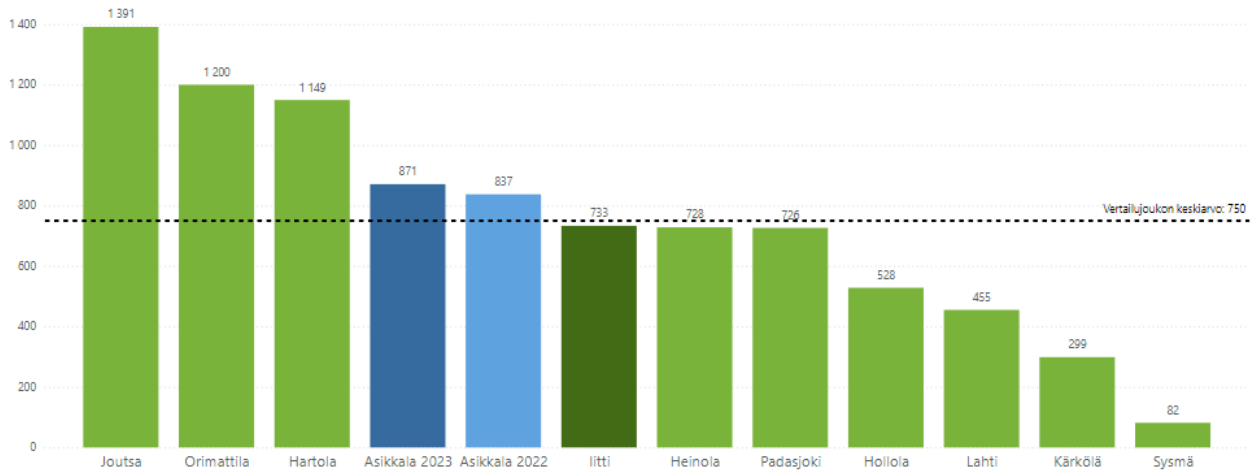
Muu oppilashuolto v. 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

Muu oppilashuolto v. 2023

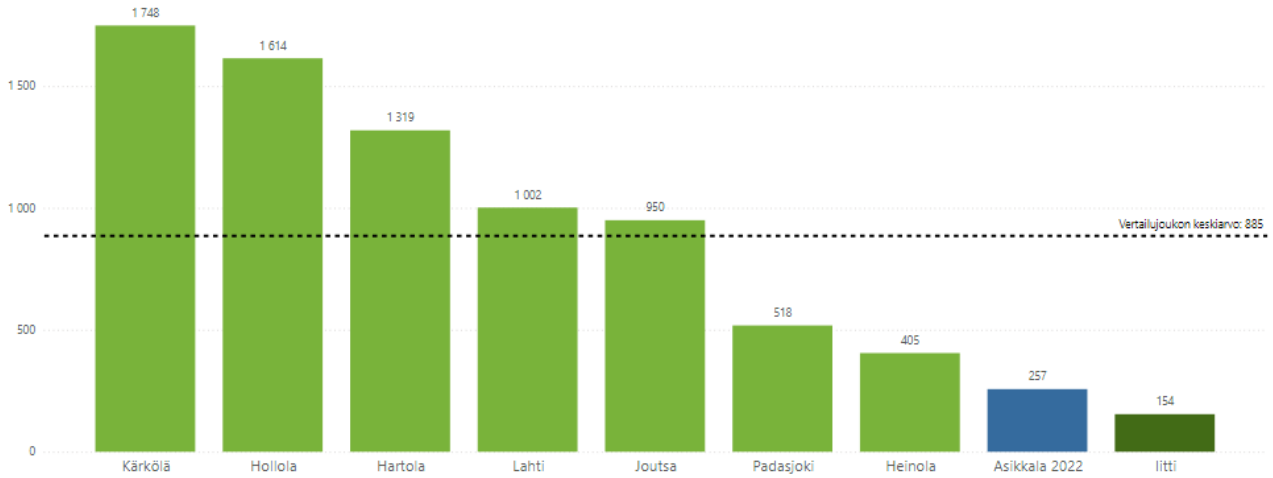
Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

Muu oppilashuolto sisältää mm. koulunkäynninohjaajista tulevat kustannukset.

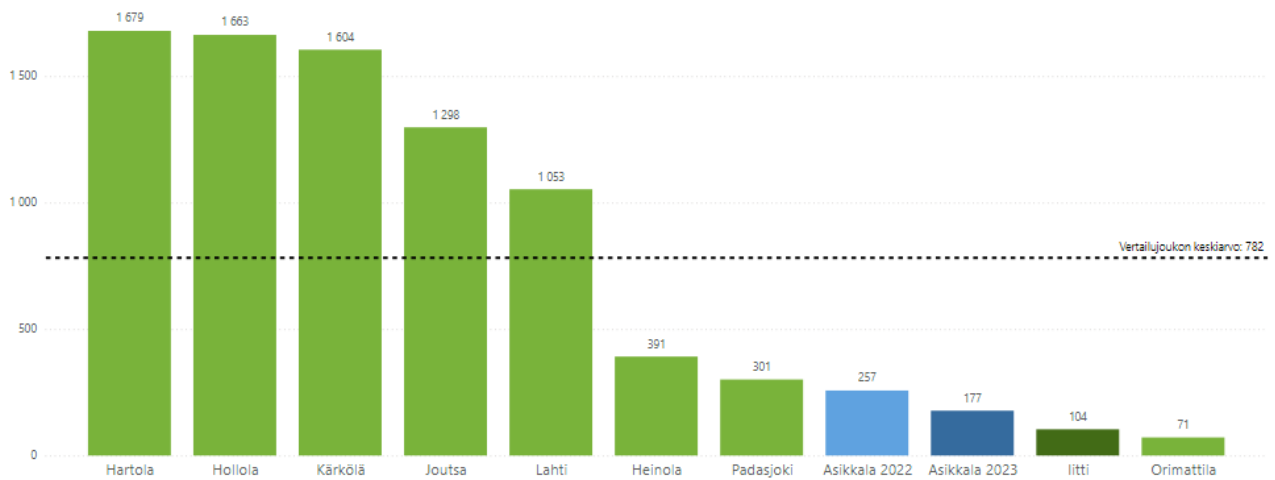
Kotikunnan maksusuudet v.2022

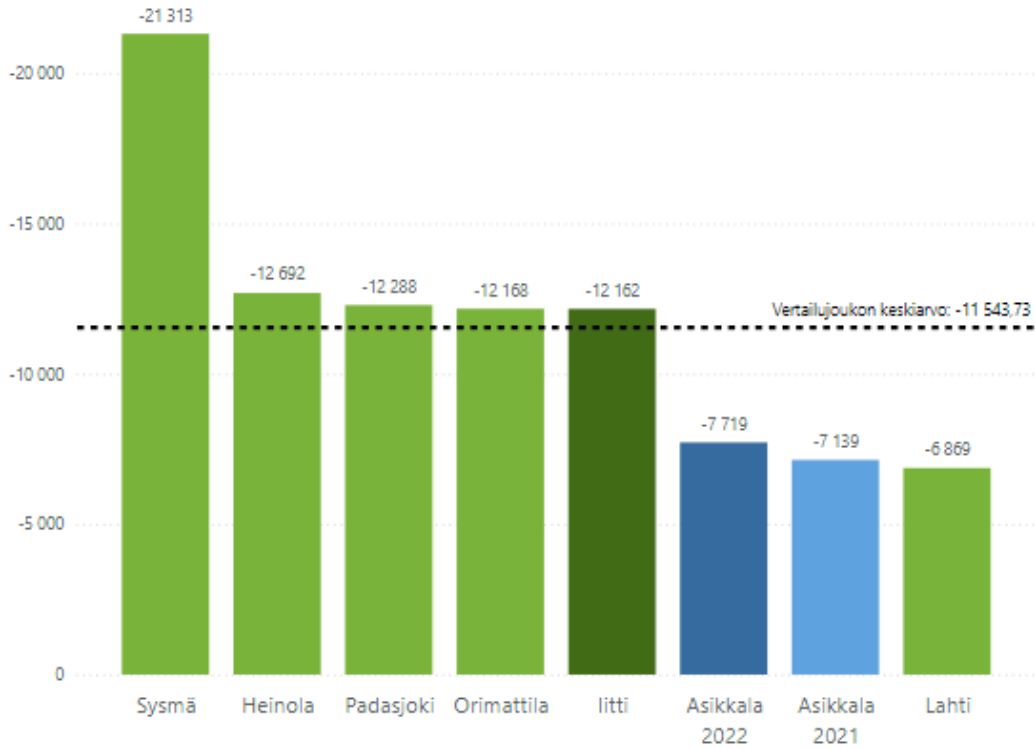
Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

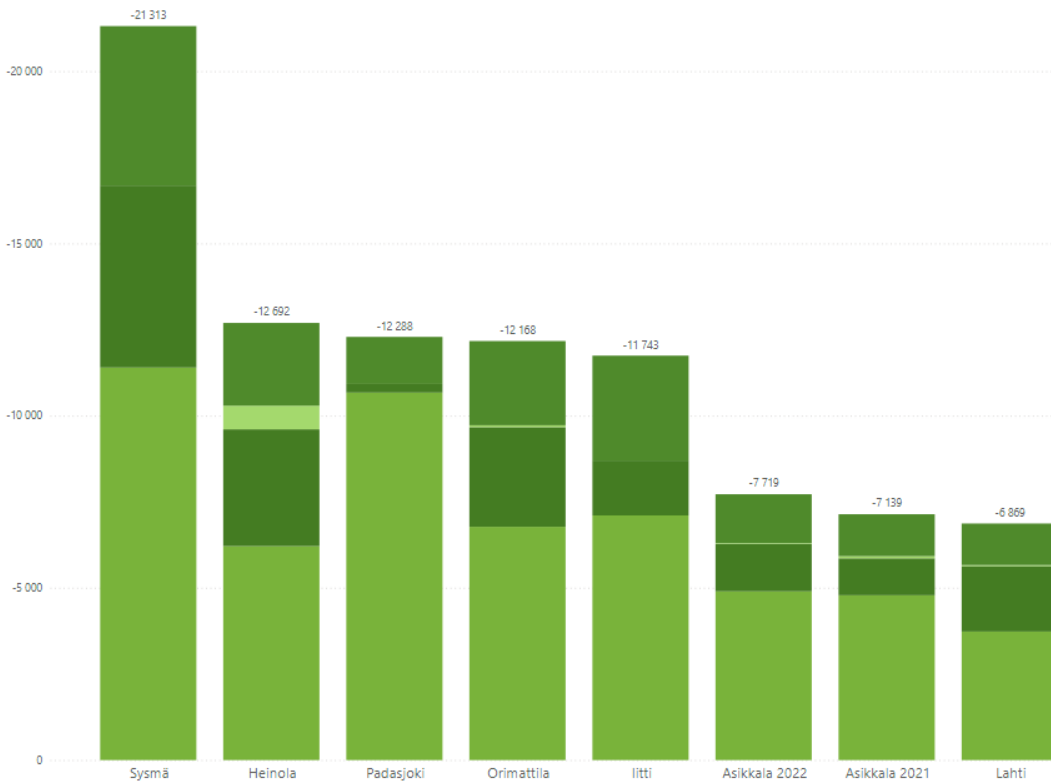
Kotikunnan maksusuudet v.2023

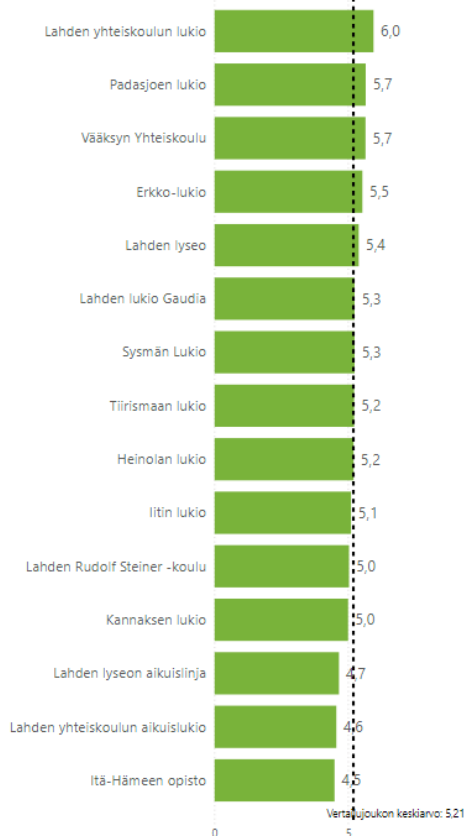
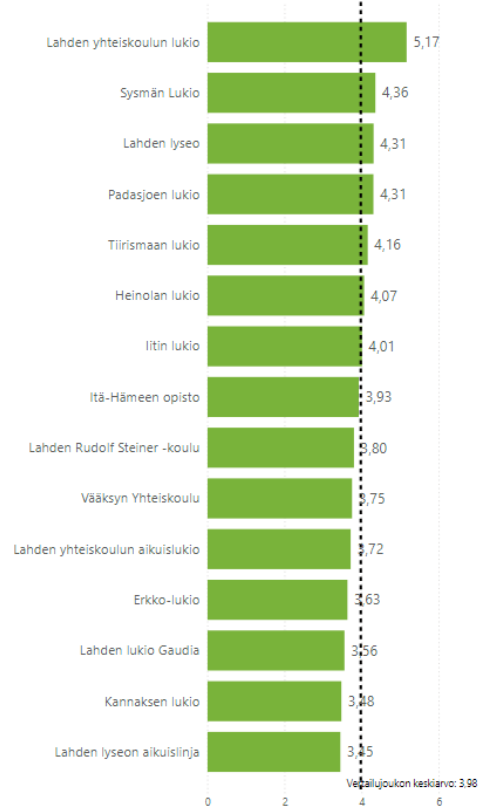
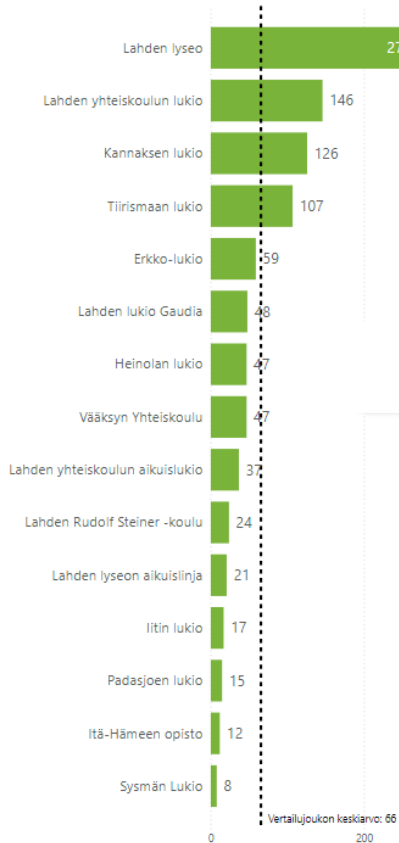
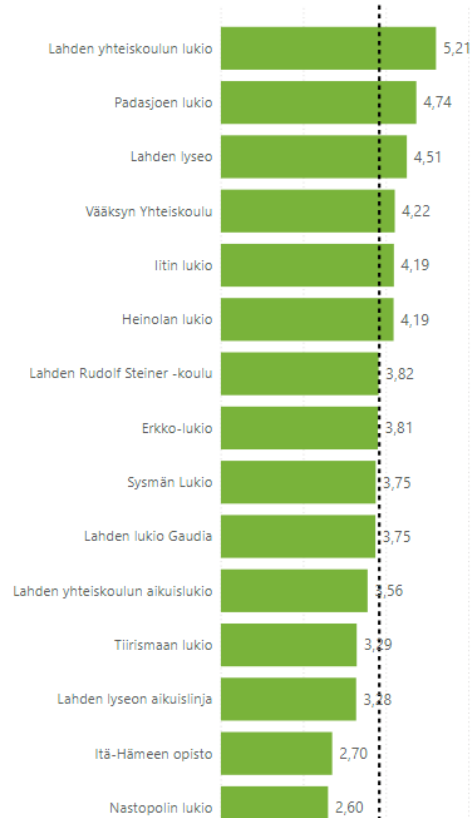
Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

Lukio, vuosi 2022
Opiskelijakohtainen kustannus (€ / Opiskelija)

Opiskelijakohtainen tiliryhmän kustannus (€ / Opiskelija)

● Henkilöstökulut
 ● Vuokratkulut
 ● Poistot
 ● Muut kulut

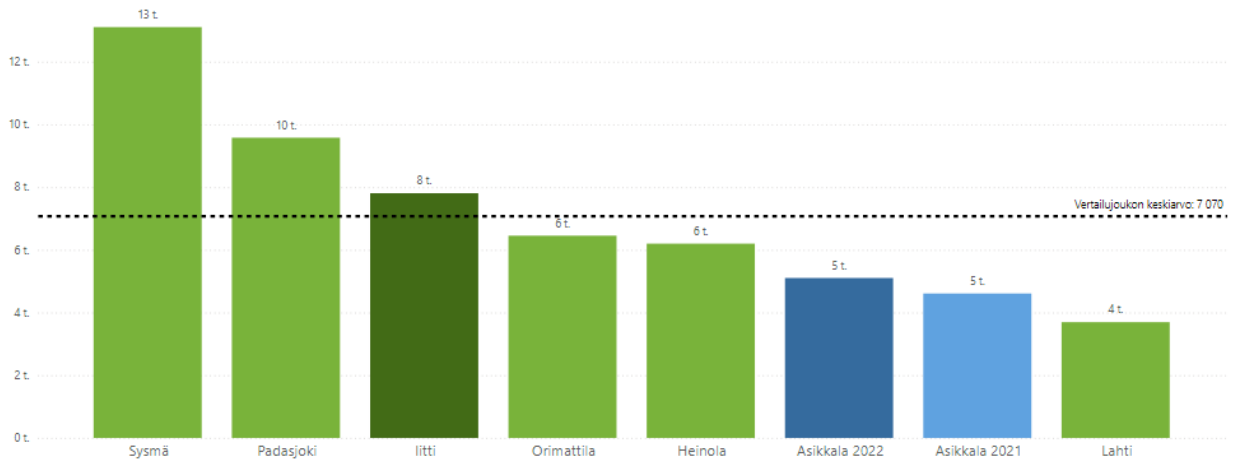

Keskimääräinen kirjoitettujen aineiden määrä

Keskimääräinen arvosana

Ylioppilaskirjoituksiin osallistuneet

Keskimääräinen arvosana

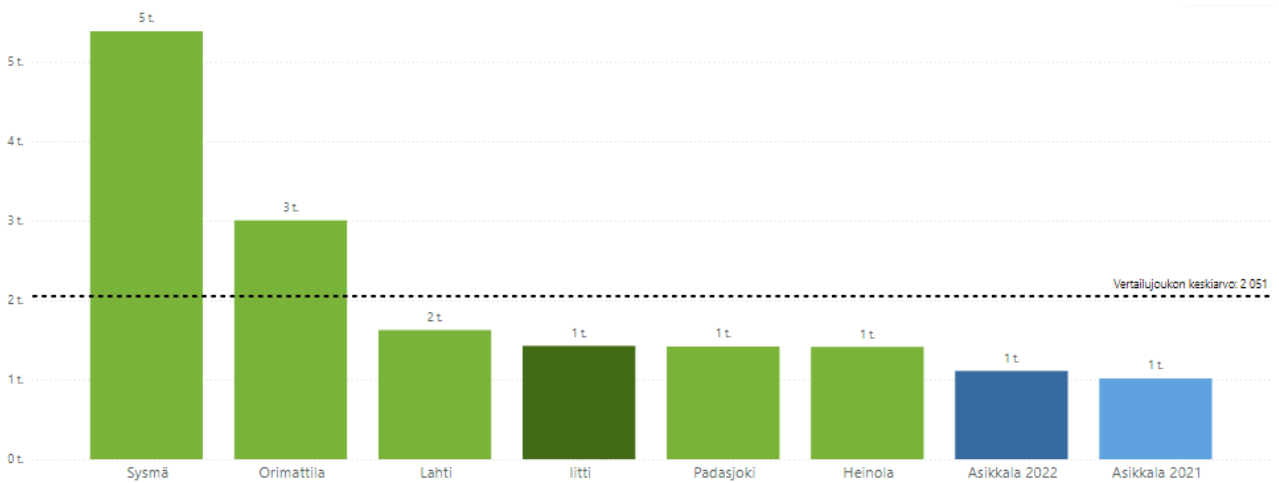
Opetus

Toimintokohtaiset toimintakulut per opiskelija (€ / Opiskelija)

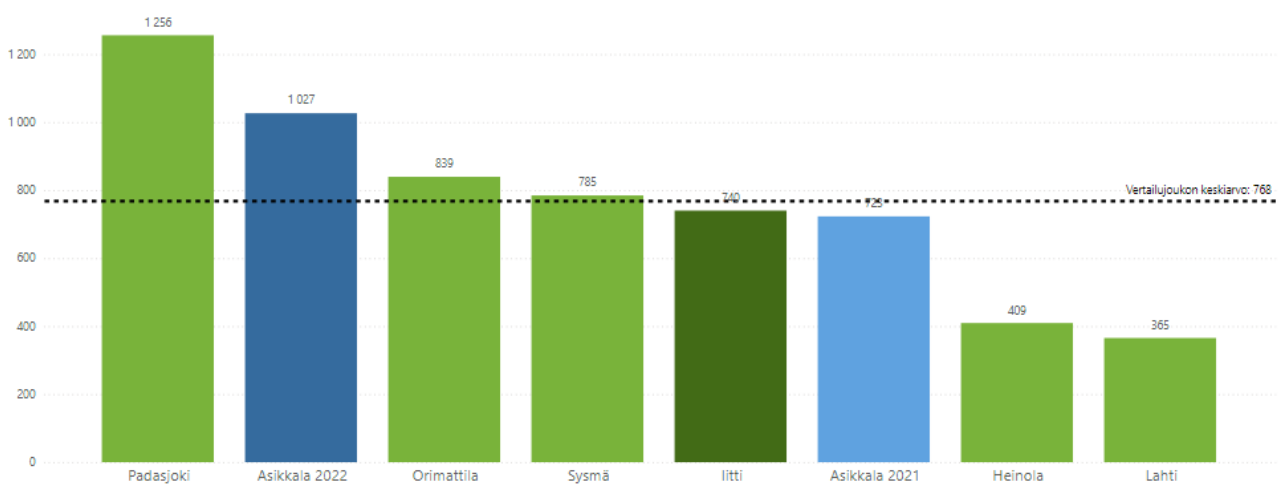
Kiinteistöjen ylläpito

Toimintokohtaiset toimintakulut per opiskelija (€ / Opiskelija)

Hallinto

Toimintokohtaiset toimintakulut per opiskelija (€ / Opiskelija)

Hausjärvi

Hausjärvi – täällä jokaisella on mahdollisuus luoda itselleen hyvä elämä!

Hausjärven kunnan visio Hausjärven kunnan visiona on olla ihmisläheinen ja palveluvoimainen kunta. Tämä edellyttää kunnan viranhaltijajohdolta ja kuntapäätäjiltä tulevaisuudenuskoa sekä osallistuvaa vuoropuhelua kuntalaisten kanssa päätöksenteon valmistelussa ja toimeenpanossa. Palveluvoimaisuuden takaavat hyvät ja toimivat kunnan järjestämät palvelut

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, varhaiskasvatus, peruskoulut, toisen asteen koulutus, kulttuuri- ja museotoimi, liikunta- ja nuorisotoimi, kirjastotoimi sekä kansalaisopisto.

Sivistyslautakunnan toiminta-ajatus: Sivistyslautakunta vastaa toimialaansa kuuluvien palvelujen ajanmukaisesta, kustannus- ja arvotietoisesta järjestämisestä hausjärveläisille käytössä olevien voimavarojen mukaan.

Varhaiskasvatus

- 4 varhaiskasvatusyksikköä+ esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus koulujen yhteydessä
- Esiopetus perusopetuksen yhteydessä
- Lastenhoidontuet: palveluseteli, yksityishoidon tuki ja lastenkotihoidontuki
- Hausjärvellä toimii useita yksityisiä päivähoitopaikkoja
- Asiakasmaksuperusteet samat kuin Asikkalan varhaiskasvatuksessa (Asiakasmaksut perustuvat varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin (1503/2016))
- Ryttylän päiväkotiiin avattu syksyllä 2023 neljäs lapsiryhmä; alle 3-vuotiaiden määrä varhaiskasvatuksessa on lisääntynyt → Sama ilmiö myös Asikkalan kunnassa. Alle 3-vuotiaiden lasten määrä lisääntynyt huomattavasti. Tämä lisää henkilöstöresurssin tarvetta/ryhmien lisäämistä, koska alle 3v lasten kerroin 1,75.

VARHAISKASVATUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	329,6	277,1	350,8	350,8	350,8
Toimintakulut	-3 125,2	-3 097,9	-3 594,2	-3 594,2	-3 594,2
Toimintakate	-2 795,6	-2 820,8	-3 243,4	-3 243,4	-3 243,4
Henkilöstön määrä	46	43	53	48	45
Lapset kunnallisessa päivähoitossa	198	180	227	200	190

Peruskoulut

Peruskoulutukseen kuuluvat tulosityksikköinä esiopetus, peruskoulut, koululaisten iltapäivätoiminta sekä koulun tukitoiminnot. Vastuuhenkilö on kunkin koulun toiminnasta vastaava rehtori. Muun toiminnan osalta vastuuhenkilö on sivistysjohtaja.

PERUSKOULUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	748,2	652,8	621,9	621,9	621,9
Toimintakulut	-8 752,3	-8 566,2	-8 834,7	-8 834,7	-8 834,7
Toimintakate	-8 004,1	-7 913,4	-8 212,9	-8 212,9	-8 212,9
Opetushenkilöstö	82	85	83	83	83
Avustajat, oppilashuolto	36	37	37	37	37
Esiopetusoppilaat	93	70	70	60	60
Oppilaat yhteensä	996	980	1 010	960	920

Toisen asteen koulutus

Toisen asteen koulutus sisältää toiminnot Hausjärven lukio ja musiikkikoulut. Vastuuhenkilö on lukion osalta koulun rehtori, muun koulutuksen osalta sivistysjohtaja.

TOISEN ASTEEN KOULUTUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	3,8	1,9	0,8	0,8	0,8
Toimintakulut	-553,8	-603,0	-643,6	-643,6	-643,6
Toimintakate	-550,0	-601,1	-642,8	-642,8	-642,8
Henkilöstön määrä	4	4	4	4	4
Opiskelijat	48	44	48	53	55

Havainnot, täydennetään lautakunnassa käydyn keskustelun pohjalta

Lapsimäärä päivähoidossa pienempi kuin Asikkalassa

Sopeuttamistoimia on tehty pidemmällä aikajänteelle niin, että pieniä kyläkouluja on lakkautettu tai kouluja on yhdistetty. Nykyisistä kouluista osa siirtyy yksisarjaisuuteen.

Esiopetus toimii perusopetuksen yhteydessä.

Monnin koulu vastaa Vesivehmaan koulua. Koulussa on oma laaja-alainen erityisopettaja ja erityisluokanopettaja. Koulussa on viisi koulunkäynninohjaajaa.

Alakouluissa työskentelee myös nepsy-valmentaja (tehtäväkuva ei saa olla sama kuin hyvinvointipalveluilla)

Esko koulussa toimii vaativan erityisen tuen ryhmät. Perusteena ko. koulun perustamiselle on lastensuojeluyksiköiden määrän kasvu. Eskon ja Oitin koulu muodostavat vastaavan kokonaisuuden kuin Aurinkovuoren koulu.

Meillä ei ole enää vaativan erityisen tuen ryhmää.

Yläkoululla ja lukiolla on yhteinen rehtori ja apulaisrehtori. Yläkoulussa on kolme koulunkäynninohjaajaa ja yksi kouluvalmentaja. Yläkoulun oppilasta 40 -50 siirtyi aikaisemmin toiseen kuntaan. Lukio on puolet pienempi kuin Asikkalassa.

Joukkoliikenne kuuluu elinvoimapalveluiden alle kunnanjohtajan alaisuudessa

Pöytyä

Pöytyän väkiluku syyskuun 2023 lopulla julkaistun ennakkotiedon mukaan on 8 121 henkilöä.

Pöytyä – vastuullinen kasvukunta

Toimintaamme ohjaavat seuraavat arvot:

- Turvallisuus Luomme toiminnallamme turvallista elinympäristöä.
- Vastuullisuus, yhteisöllisyys ja yhdenvertaisuus ovat mielestämme keskeisiä tekijöitä turvallisuudessa.
- Osaaminen Osaamisen lisääminen on kaiken toimintamme keskiössä.

Teemme yhteistyössä perusteltuja valintoja kuntalaisten hyväksi. Kiinnitämme huomioita henkilöstön osaamisen tasoon ja panostamme organisaation sisäiseen ja ulkoiseen tiedonkulkuun. Rohkeus Uskallamme tehdä rohkeita päätöksiä toimintamme kehittämiseksi ja kunnan vetovoiman lisäämiseksi. Olemme avoimia kokeiluille, yhteistyölle ja uusille asioille.

Menot hallintokunnittain 31 %Tekninen n. 9,5 milj ja 55 % Sivistyspalveluiden 16,5 milj. Sivistyspalveluiden alaisuuteen kuuluvat opetus- ja kirjastopalvelut

Sivistystoimi

Varhaiskasvatus

- 3 varhaiskasvatusyksikköä + perhepäivähoito
- Esiopetus varhaiskasvatusyksiköissä
- Palveluseteli käytössä
- Varhaiskasvatuspalvelujen käytön arvioidaan talousarvio- ja -suunnitelmakaudella -24 jatkuvan pääasiassa olemassa olevalla tasolla.
- Talouden näkökulmasta ovat sekä henkilöstön palkkakustannukset että aineita, tarvikkeita, tavaroita ja palveluja koskevat kustannukset yleisen kustannustason nousun myötä kasvaneet.
- Toimintaympäristö on viime vuosina kokonaisuudessaan näyttäytynyt nopeasti muuttuvana.
- Varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien saatavuus tehtäviin näyttäytyy valtakunnallisesti haastavana.

VARHAISKASVATUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	314,3	292,5	242	174	174
Toimintakulut	-3 905	-4 073	-4 439	-4 370	-4 370
Toimintakate	-3 591	-3 780	-4 196	-4 196	-4 196
Henkilöstön määrä	70-75	70-75	70-75	70-75	70-75
Varhaiskasvatuspal- veluja käyttävien lasten määrä, josta esiopetuksen oppilaita	371 87	336 95	330 66	320 80	320 59

Perusopetus

Perusopetusta annetaan Elisenvaaran, Riihikosken ja Yläneen yhtenäiskouluissa vuosiluokilla 1-9, ja lukiokoulutusta Elisenvaaran lukiossa; lisäksi järjestetään koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa. Vapaan sivistystyön opetusta ja taiteen perusopetusta järjestetään Pöytyän kunnan ylläpitämässä, seudullisesti toimivassa Auranlaakson kansalaisopistossa. Sivistyslautakunta järjestää myös laadukkaat kirjastopalvelut Kyrön, Riihikosken ja Yläneen kirjastoissa.

Perusopetuksen ja lukion tuntikehykseen käytetään 2 386 vvh

Perusopetuksen yhteydessä järjestetään koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa.

PERUSKOULUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	1 089	986	929	819	819
Toimintakulut	-8 685	-9 355	-9 776	-9 635	-9635
Toimintakate	-7 595	-8 368	-8 847	-8 816	-8 816
Opetushenkilöstö	111	111	111	111	111
Avustajat, oppilashuolto 26		26	26	26	26
Oppilaita yhteensä	1043	1036	1011	960	909

Lukio

Lukiokoulutusta annetaan Elisenvaaran lukiossa jatkaen laadukkaan, opiskelijoita kiinnostavan opetuksen kehittämistä. Lähtökohdat opetuksen järjestämiselle ja kehittämiselle ovat uusien tilojen ja kalusteiden, opetusvälineiden, tieto-, viestintä- ja audiovisuaalisen esitystekniikan laitteiden sekä muiden varusteiden myötä erittäin hyvät. Vapaan sivistystyön opetusta ja taiteen perusopetusta järjestetään Pöytyän kunnan ylläpitämässä, seudullisesti toimivassa Auranlaakson kansalaisopistossa

Lukio-opetus

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	27	36	24	17	17
Toimintakulut	-905	-962	-1 015	-1 001	-1 001
Toimintakate	-877	-926	-991	-984	-984
Henkilöstön määrä	15	15	15	15	15
Lukion oppilasmäärä	108	108	108	108	108

Havainnot, täydennetään lautakunnassa käydyn keskustelun pohjalta

Lapsimäärä varhaiskasvatuspalveluissa on n. 80 lasta suurempi kuin Asikkalassa. Tämän lisäksi varhaiskasvatuksen palveluissa on kymmenen työntekijää enemmän kuin Asikkalassa.

Pöytyän kunnassa opetuspalvelut rakentuvat kolmeen yhtenäiskouluun, jossa opiskelevat 1-9. vuosiluokkien oppilaat. Kouluilla on käytössä suurempi tuntikehys, mikä selittyy yhtenäiskoulumallilla.

Yläkouluihin on perustettu apulaisrehtorin virat. Laaja-alaista erityisopettajan resurssia on kouluilla enemmän, mutta vastaavasti pienryhmiä vähemmän.

Kunnan hallinnollinen rakenne oli mielenkiintoinen mm. liikuntapaikkojen kehittämisryhmä ja yhteisöllisyyslautakunta. Annetuista lähteistä ei ole selvästi osoitettavissa, miten joukkoliikenne ja koululaiskuljetukset järjestetään. Koululaiskuljetuksen periaatteet löytyvät koulujen kotisivuilta.

liitti

Kunnan visio 2030: liitti on hyvinvoiva ja haluttu asuinkunta kansainvälisin kosketuksin.

Missio: liitin kunnan tehtävä on mahdollistaa edellytykset hyvälle elämälle ja yrittämiselle maaseutumaisessa yhteisössä.

liitin kunnan asukasmäärä oli tilastokeskuksen tietojen mukaan syyskuun 2023 lopussa 6 461.

Väestöennusteen mukaan liitissä olisi vuonna 2030 asukkaita 6116 ja vuonna 2040 enää 5688.

Kasvun ja oppimisen palvelut

Palvelusuunnitelma:

Varhaiskasvatuksen tulosalue muodostuu kolmesta tulosyksiköstä, jotka ovat päiväkotihoito, esiopetus ja yksityisen ja kotihoidon tuki.

Koulutuspalvelujen tulosalue muodostuu neljästä tulosyksiköstä, jotka ovat perusopetus, lukio, vapaa sivistystyö ja joukkoliikenne

Kasvun ja oppimisen palvelut (varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio). Henkilötyöpanos n. 135 (HTV2 2023)

Varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatuksen tulosalue muodostuu kolmesta tulosyksiköstä, jotka ovat päiväkotihoito, esiopetus sekä yksityisen- ja kotihoidon tuki.
- 4 varhaiskasvatusyksikköä (1 näistä vuorohoito)
- Esiopetus osana varhaiskasvatusta kahden päiväkodin yhteydessä
- Henkilöstöä yhteensä 68 työntekijää 23–24, varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden henkilöstömäärä täyttää lainmukaiset mitoitus

VARHAISKASVATUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	280,5	268,0	167,5	154,2	155,0
Toimintakulut	-3 796	-3 860	-4 110,6	-4 172	- 4 193
Toimintakate	-3 515	-3 592	-3 943	-4 002	-4 022
Henkilöstön määrä	71	72	68	68	68
Lapset kunnallisessa päivähoitossa	204	215	204	204	195
Esiopetuksessa	60	52	47	41	44

Perusopetus

litissä toimii neljä alakoulua. Erityisopetusta järjestetään joko integroituna yleisopetukseen, yleisopetuksen pienryhmissä tai pienryhmäopetuksena erityiskoulun ryhmissä.

PERUSKOULUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot		747,1	763,3	774,8	778,7
Toimintakulut		-8 674	-9 178	-9 316	-9 362
Toimintakate		-7 927	-8 415	-8 541	-8 584
Opetushenkilöstö	45	46	50	51	50
Ohjaajat	22	23	29	27	26
Oppilaat yhteensä	648	620	620	600	590

Lukio

litin lukio on reilun 100 opiskelijan suuruinen oppilaitos, joka tarjoaa paljon kansainvälistä yhteistyötä ja yrittäjyysopetusta. Lisäksi litin lukiossa korostuu matemaattiset ja luonnontieteelliset oppiaineet.

Lukio-opetus

Henkilöstön määrä	11	13	12	13	13
Lukion oppilasmäärä	102	100	100	100	100

Havaintoja, täydennetään lautakunnassa käydyn keskustelun pohjalta

Lapsimäärä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on melkein sama kuin Asikkalassa (litissä lapsia 251 lasta kaudella 23–24 eli n. 10 lasta vähemmän kuin Asikkalassa.)

litin oppilas- ja opiskelijamäärä sekä henkilöstömäärä on pienempi kuin Asikkalassa.

Hallintokuluissa on kaksi koulusihteeriä ja kaksi rehtoria. Kansalaisopiston rehtorille on kirjattu 0,6 hhv v. 2023 alkaen. Palvelusihteeri, jonka tehtävänä on hoitaa koulukuljetusasiat

Päikäne

Sivistyspalveluiden toimialaan kuuluu kasvatusta- ja opetuspalveluiden kokonaisuus: varhaiskasvatusta, esiopetus, perusopetus, lukiokoulutus sekä vapaa sivistystyö. Näiden lisäksi toimialaan kuuluvat kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön koordinaatio. Kansalaisopistopalvelut ostetaan Valkeakoski-opistolta.

Painopisteenä on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen monipuolisten, laadukkaiden ja houkuttelevien palveluiden avulla. Erityisesti painotetaan lähiluonnon hyvinvointia, terveyttä ja oppimista tukevien vaikutusten hyödyntämistä luontolähtöistä toimintaa sekä luonnon virkistyskäytön mahdollisuuksia ja saavutettavuutta lisäämällä. Kasvatusta- ja opetustoimissa sekä nuorisopalveluissa painotetaan lasten ja nuorten elintapatieoisuutta eli elintapojen kokonaisvaltaisen vaikutuksen ymmärtämistä. Painotuksena on erityisesti liikunnan lisääminen ja fyysisen kunnan merkitys myös mielen hyvinvointiin. Opetus- ja kasvatusta palveluissa vuoden 2024 tärkein hanke on Onkkaalan alueen palvelukiinteistöjen ratkaisu.

Sivistystoimen talousarvioesitykseen ei sisälly henkilöstön kokonaismäärän muutoksia. Yksi kyläkouluista muuttuneen 2-opettajaiseksi kouluksi lukuvuoden 2024-25 alussa, mikäli oppilasmäärässä ei tapahdu sitä ennen merkittävää kasvua.

Talousarvioehdotukseen sisältyy varhaiskasvatusta henkilöstön vaateraha, jonka kustannusvaikutus on noin 8 500 €. Samoin esitykseen sisältyy toimintayksiköittäin erillinen tyhy-määräraha, joka on 50 € / työntekijä.

Luontopainotteiselle toiminnalle on varattu toimintarahaa useilla eri sivistystoimen sektoreilla. Luontopainotteinen toiminta ja luonnon hyödyntäminen palvelutoiminnassa on edelleen keskeinen osa sivistyspalveluiden toiminnallisia tavoitteita.

Sivistyspalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	1 113 027	1 022 683	921 912	921 912	921 912
Myyntituotot	572 014	521 850	497 065	497 065	497 065
Maksutuotot	289 247	273 140	194 550	194 550	194 550
Tuet ja avustukset	245 041	221 513	224 127	224 127	224 127
Muut toimintatuotot	6 725	6 180	6 170	6 170	6 170
TOIMINTAKULUT	-10 288 727	-10 278 839	-10 710 159	-10 983 705	-11 230 855
Henkilöstökulut	-7 681 550	-7 644 407	-8 179 628	-8 417 746	-8 628 973
Palvelujen ostot	-1 866 912	-1 884 732	-1 812 536	-1 837 911	-1 863 642
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-363 896	-390 930	-372 760	-377 979	-383 270
Avustukset	-267 814	-261 000	-244 000	-247 416	-250 880

Muut toimintakulut	-108 555	-97 770	-101 235	-102 652	-104 089
TOIMINTAKATE	-9 175 700	-9 256 156	-9 788 247	-10 061 792	-10 308 943

Varhaiskasvatus

- 5 varhaiskasvatussyksikköä
- 3 esiopetusyksikköä → 2 yksikössä esiopetus koulun yhteydessä, 1 yksikkö luontotoiminnan esiopetus
- Avointa varhaiskasvatustoimintaa ei järjestetty kaudella 23-24
- Lasten kotihoidontukea maksetaan alle 3-vuotiaasta lapsesta, jota ei hoideta kunnallisessa päiväkodissa
- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut alenivat maaliskuusta 2023 alkaen. Asiakasmaksujen laskennalliset tulorajat nousivat, mikä pienensi perheiden asiakasmaksujen määrää tuntuvasti (30 %). Vuodelle 2024 asiakasmaksutuloja on budjetoitu vähemmän kuin koskaan 154 000 eur/vuosi.
- Alle kolmivuotiaiden lasten osuus varhaiskasvatuksessa on noussut (46 %).

VARHAISKASVATUS, TOIMINTAMUOTOKOHTAISET, ULKOISET KULUT

	TA 2024 henkilöstökulut	TA 2024 toimintakulut
- Yksikkö/toimintamuoto		
- Varhaiskasvatuksen keskitetyt palvelut	371 874	406 994
- Päiväkodit	1 415 076	1 463 193
- Ryhmäperhe- ja perhepäivähoito	180 417	193 172
- Esiopetus	621 467	698 871
- Yhteensä	2 588 834	2 762 230

Perusopetus

Pälkäneellä on kaksi alakoulua ja yksi yhtenäiskoulu vuosiluokille 1-9 (erillisiä). Yhtenäiskoulussa on lukion kanssa yhteinen hallinto. Oppilaita kunnassa on ennusteen mukaan kahdessa alakoulussa oppilaita 39 ja 46, yhteensä kunnassa 532 perusopetuksen piirissä olevaa oppilasta. Koulukäynninohjaajat hoitavat myös iltapäivätoiminnan ohjausta.

PERUSKOULUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot		747,1	763,3	774,8	778,7
Toimintakulut		-8 674	-9 178	-9 316	-9 362
Toimintakate		-7 927	-8 415	-8 541	-8 584
Opetushenkilöstö	45	46	48	51	50
Ohjaajat	22	23	22	27	26
Oppilaat yhteensä	568	580	532		

Lukio

lukio pyrkii kehittämään kansainvälisyysteemaa sekä koripallo – ja liikuntalinjaa

Havainnot, täydennetään lautakunnassa käydyin keskustelun pohjalta

Asiaksmaksuperusteet samat kuin Asikkalan varhaiskasvatuksessa (Asiaksmaksut perustuvat varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin (1503/2016)).

Kouluissa on samoja painotusalueita kuin Asikkalassa. Yhtenäiskoulussa, vuosiluokilla 1-9 on yhteinen rehtori. Hän hallinnoi myös lukiota.

Pälkäneen kunnassa on panostettu myös erityisopetukseen, JOPO-luokkineen.

Oppilaskohtaiset hinnat (vos.oph.fi)
Perusopetus € / oppilas

	2020		2021		2022	
	€/tunti		€/tunti		€/tunti	
Asikkala	63	10 359	62	11 593	70	11 420
Hausjärvi	73	9 117	78	9 676	79	10 213
litti	74	8 727	75	9 640	77	10 705
Pälkäne	79	10 003	88	10 939	89	11 334
Pöytyä	79	9 751	109	12 936	79	10 938

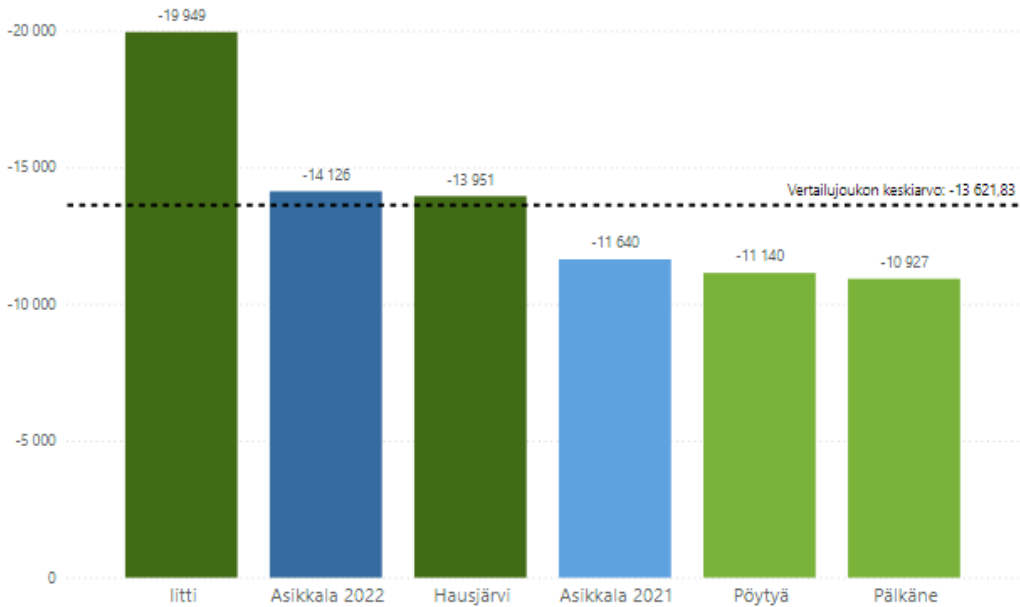
Lukio € / opiskelija

	2020	2021	2022
Asikkala	7 717	8 272	8 454
Hausjärvi	13 709	14 357	15 086
litti	14 393	12 044	12 862
Pälkäne	11 365	13 113	11 568
Pöytyä	10 209	11 724	11 916

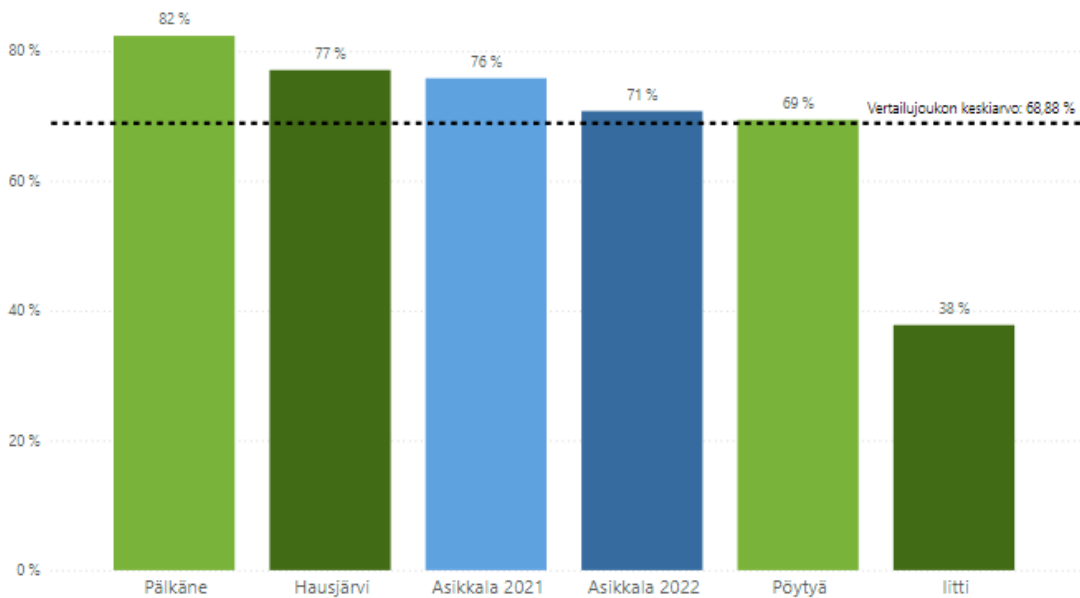
Vertailukunnat vuosina 2022 – 2023

Varhaiskasvatus 2022

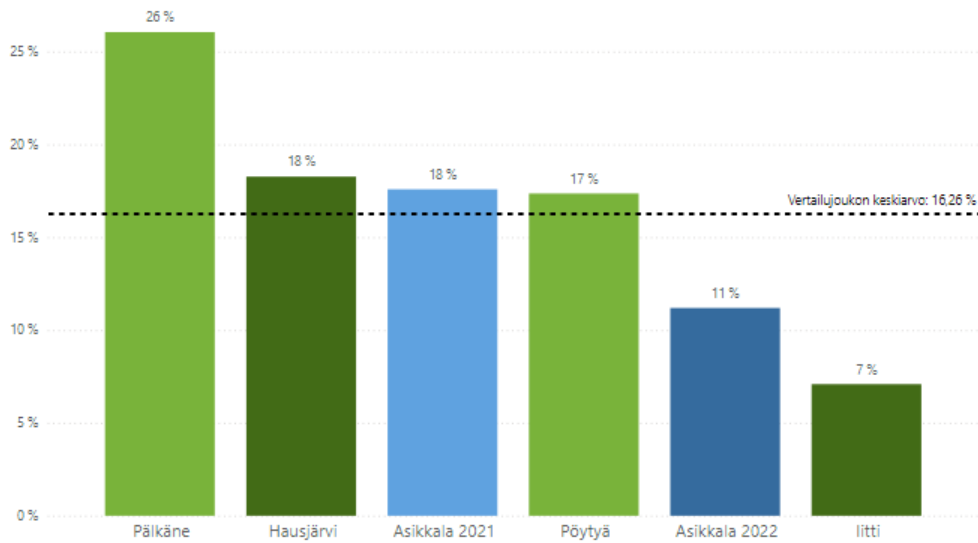
Lapsikohtainen päiväkodin kustannus (€ / Päiväkotilapsi)

Kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen osallistuvat suhteessa 1-5-vuotiaisiin lapsiin

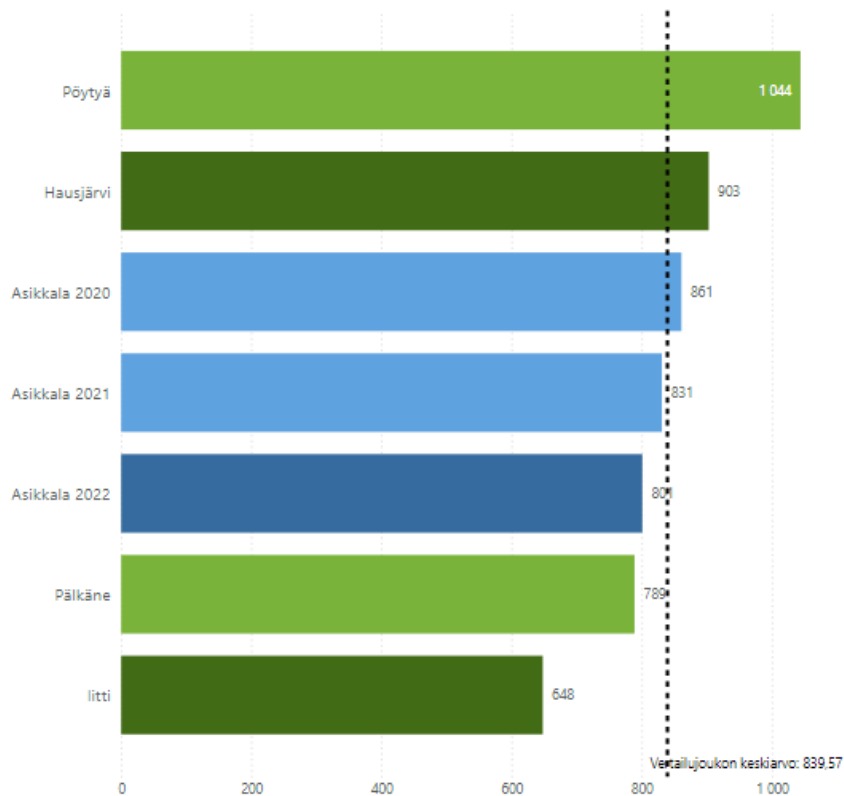

Osapäiväiseen varhaiskasvatukseen osallistuvat suhteessa 1-5-vuotiaisiin lapsiin

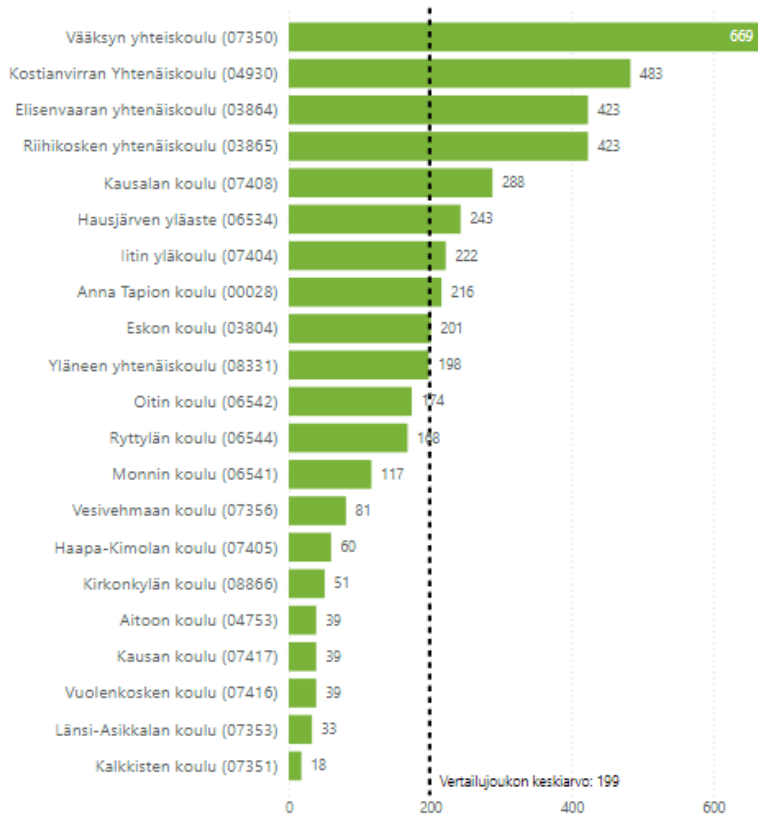

Perusopetus

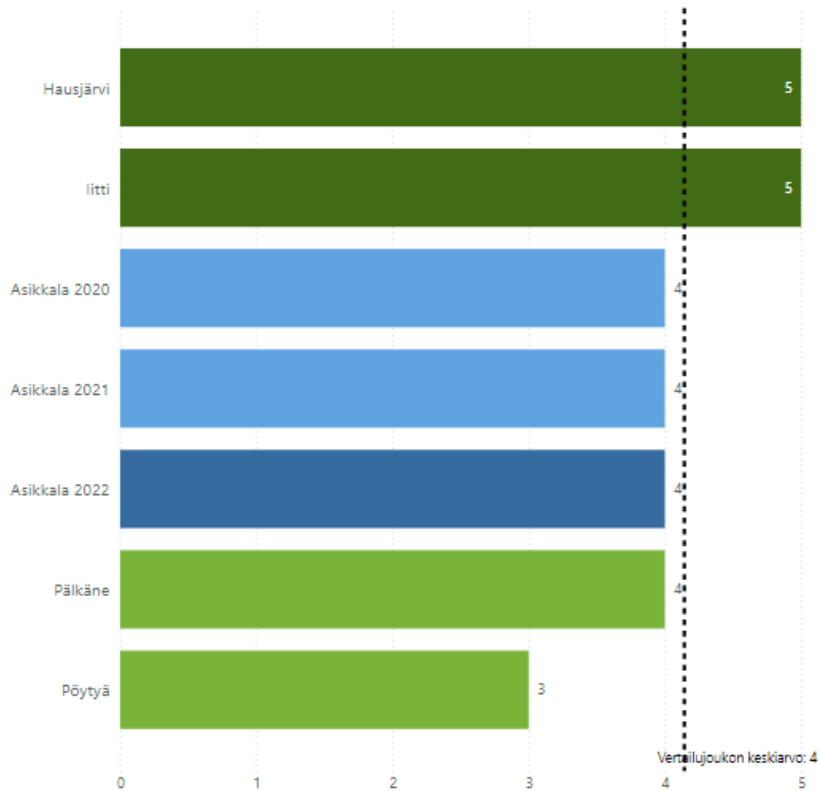
Perusopetuksen oppilaat

Koulujen oppilasmäärät

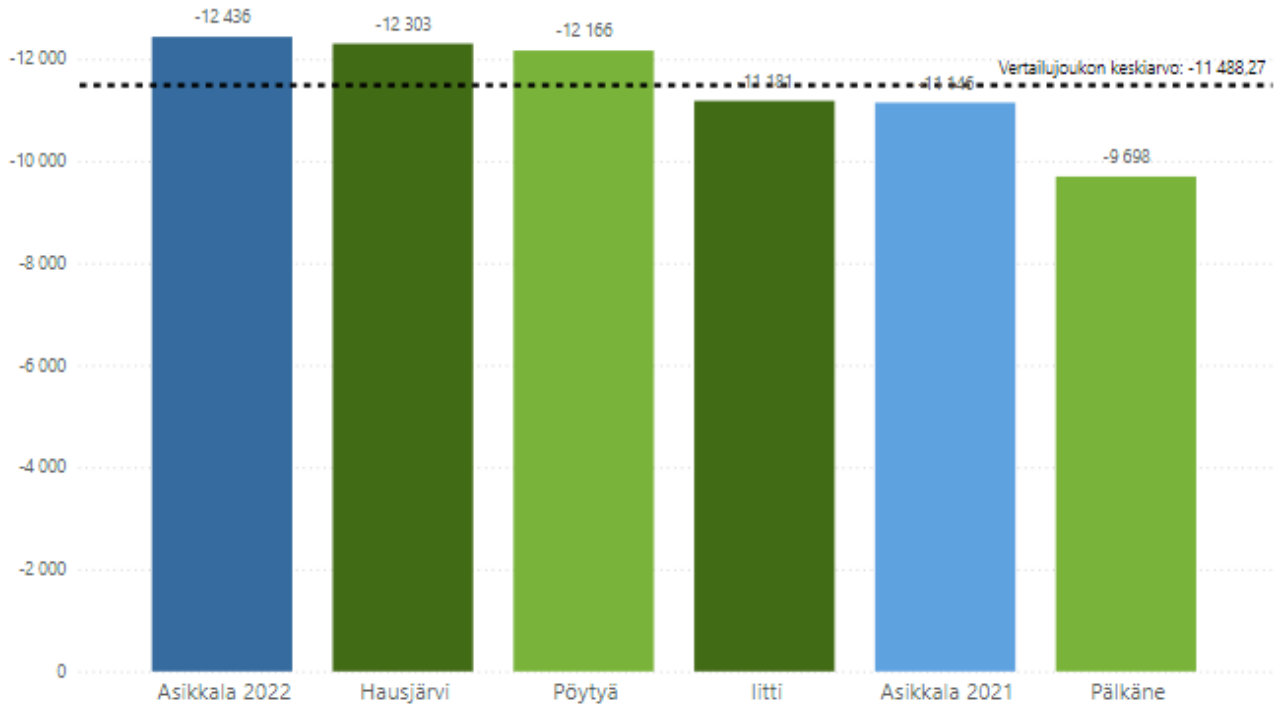
Perusopetuksen oppilaitokset

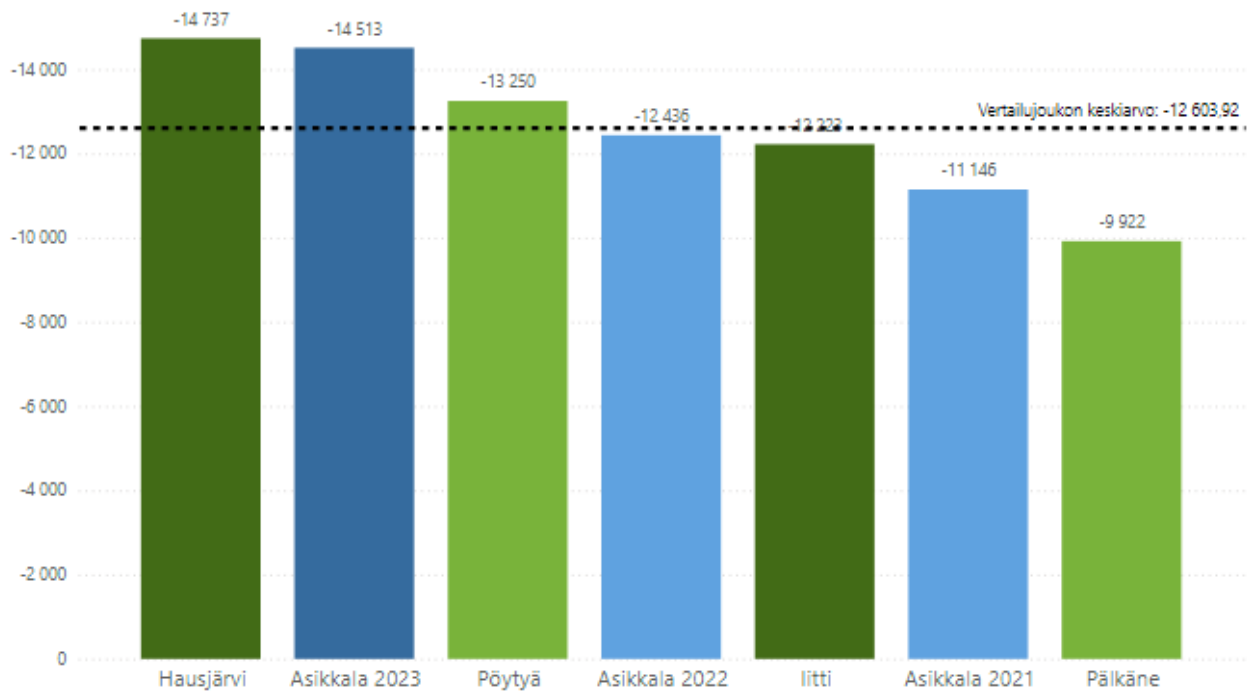

Oppilaskohtainen perusopetuksen kustannus (€ / oppilas) v. 2022

Oppilaskohtainen perusopetuksen kustannus (€ / Oppilas)

Oppilaskohtainen perusopetuksen kustannus (€ / oppilas) v. 2023

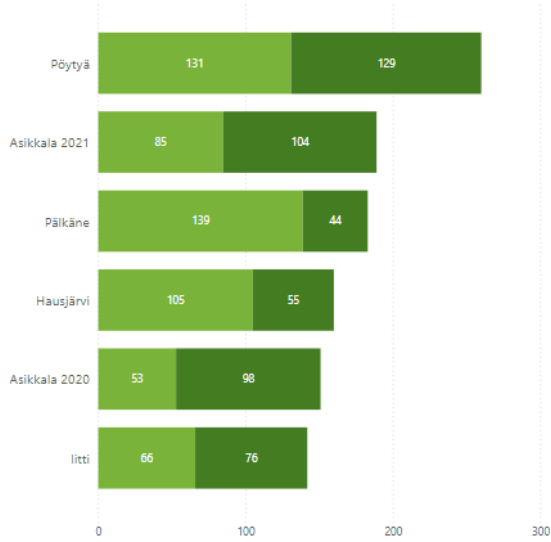
Oppilaskohtainen perusopetuksen kustannus (€ / Oppilas)

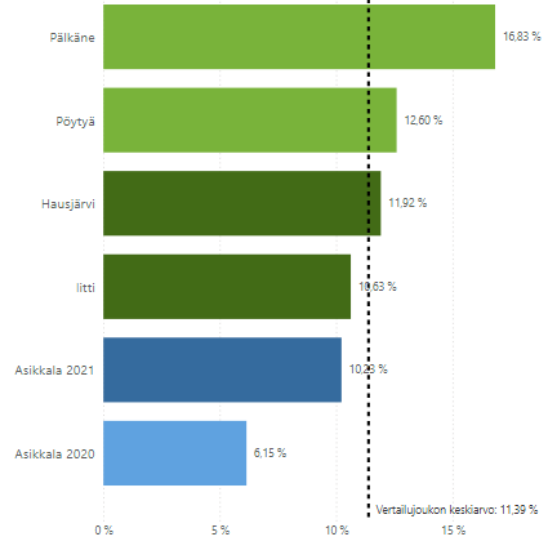
Tehostetun ja erityisen tuen oppilaat v. 2021

Tehostetun ja erityisen tuen oppilaat

● Tehostetun tuen oppilaat ● Erityisen tuen oppilaat

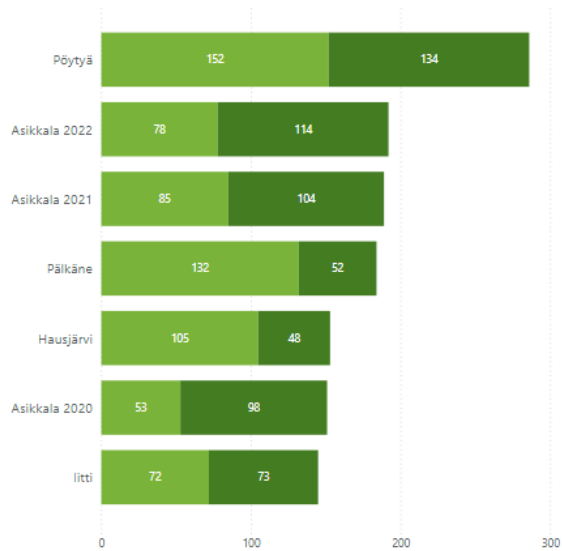
Tehostetun tuen oppilaiden osuus perusopetuksen oppilaista

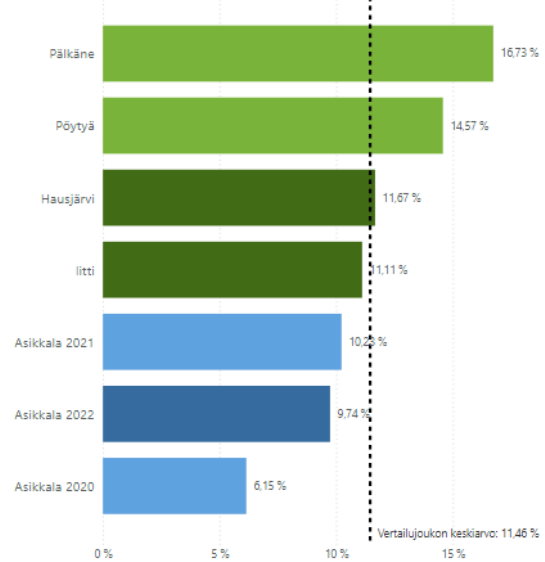
Tehostetun ja erityisen tuen oppilaat v. 2022

Tehostetun ja erityisen tuen oppilaat

● Tehostetun tuen oppilaat ● Erityisen tuen oppilaat

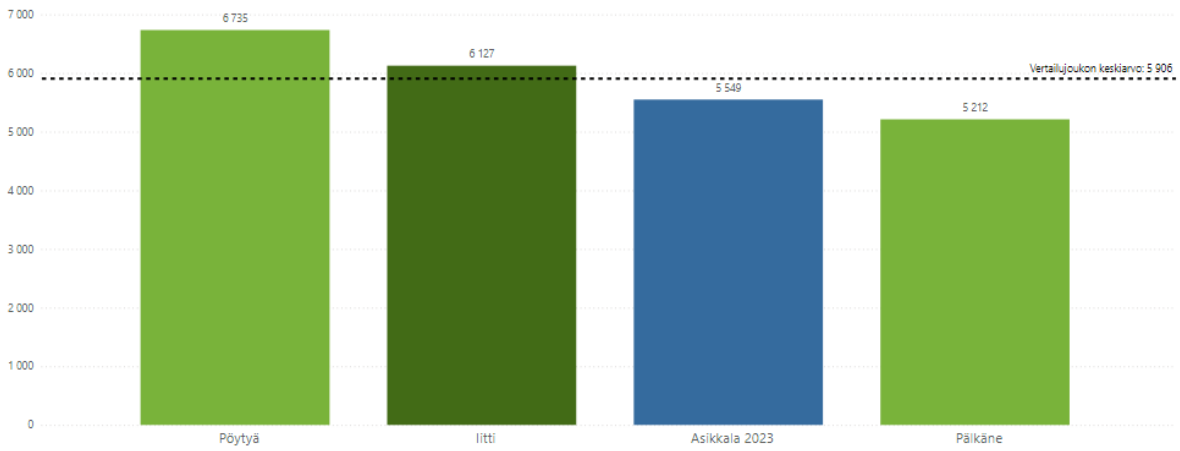

Tehostetun tuen oppilaiden osuus perusopetuksen oppilaista

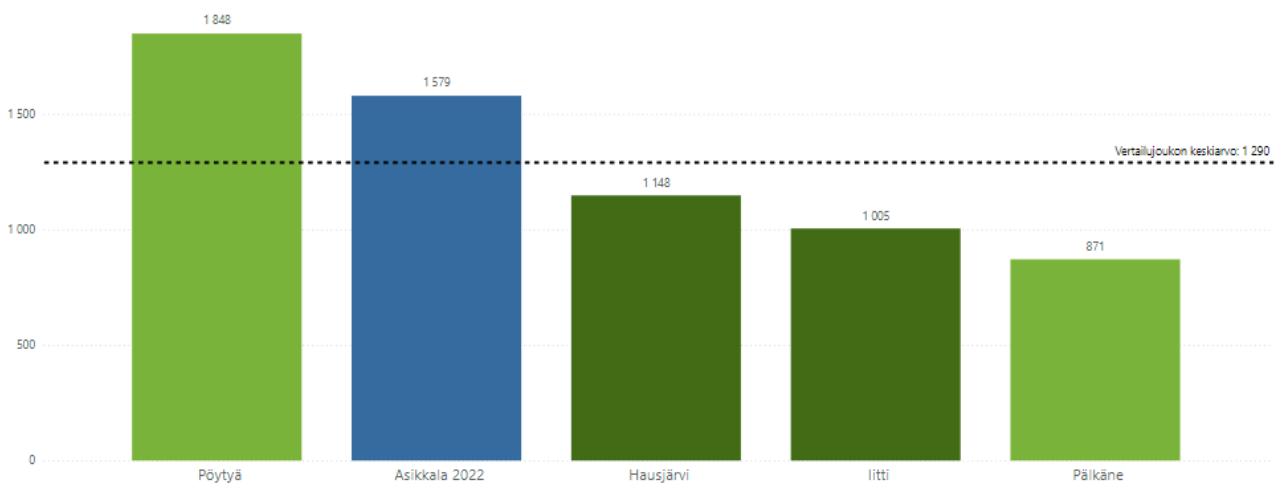
Opetus 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

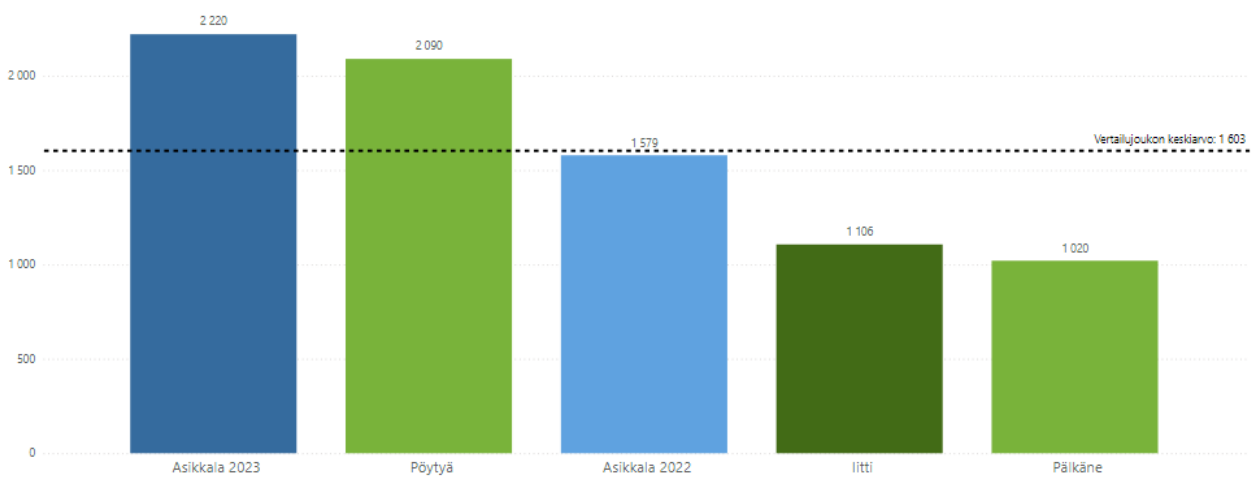
Kiinteistöjen ylläpito 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

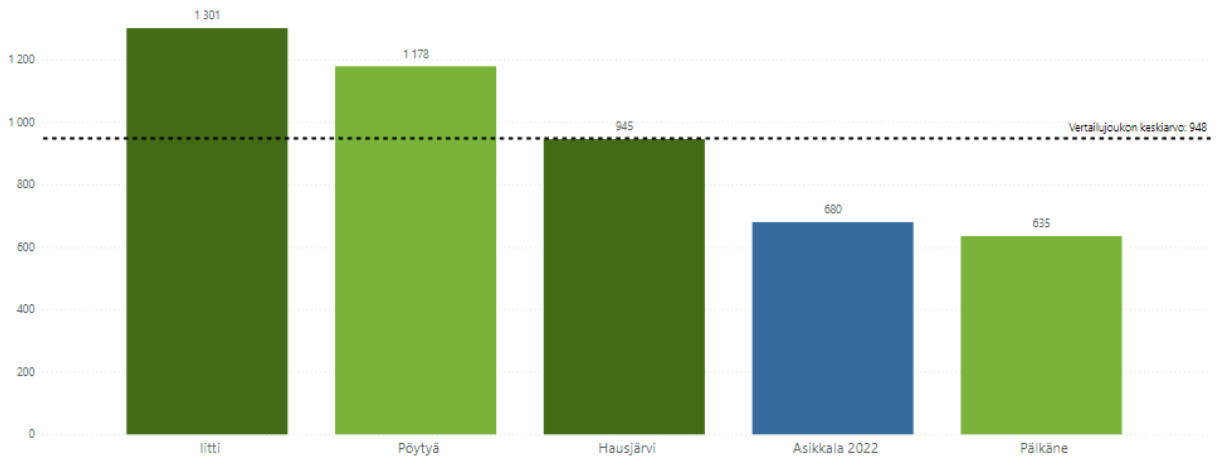
Kiinteistöjen ylläpito 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

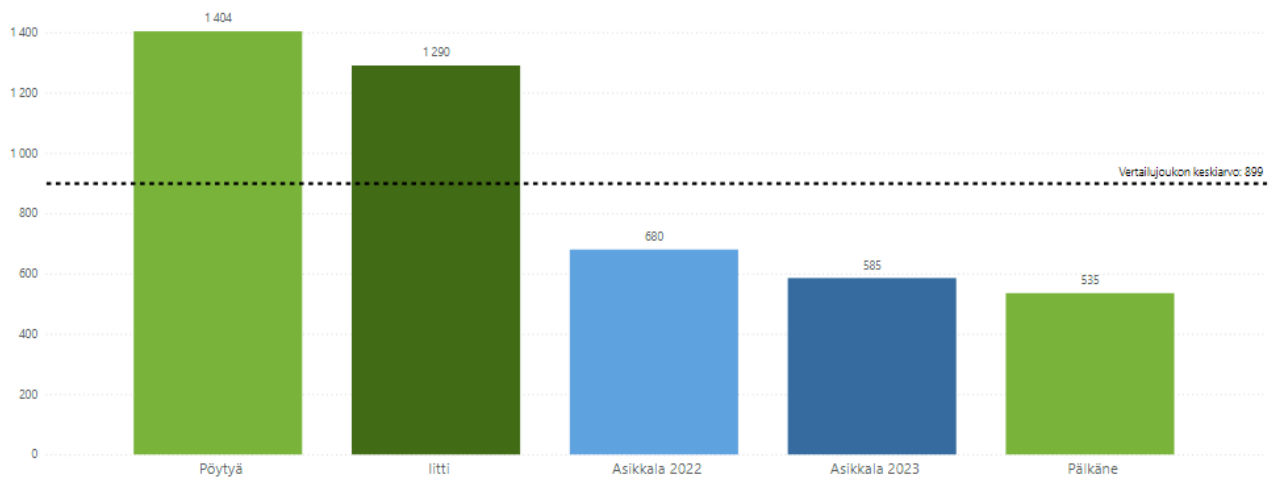
Kuljetus 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

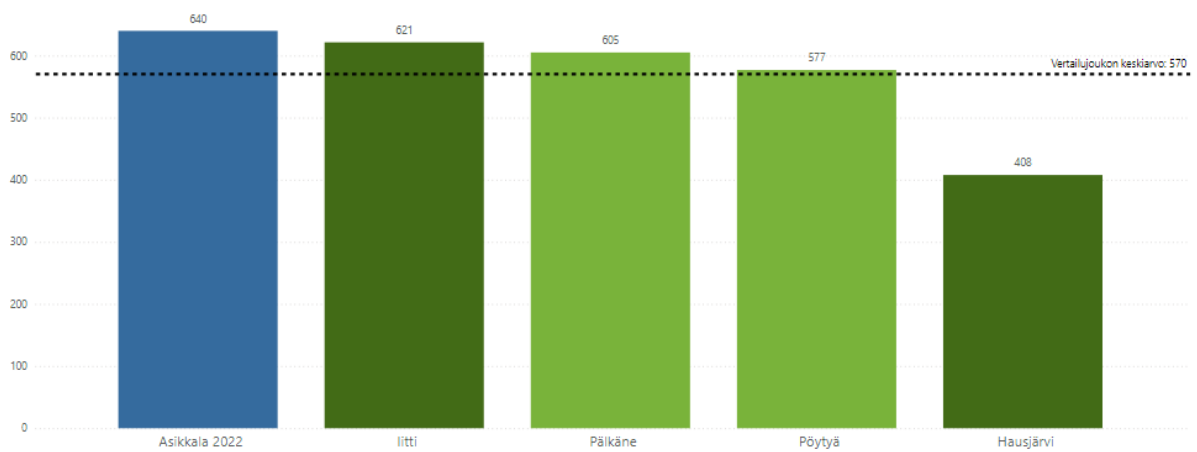
Kuljetus 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

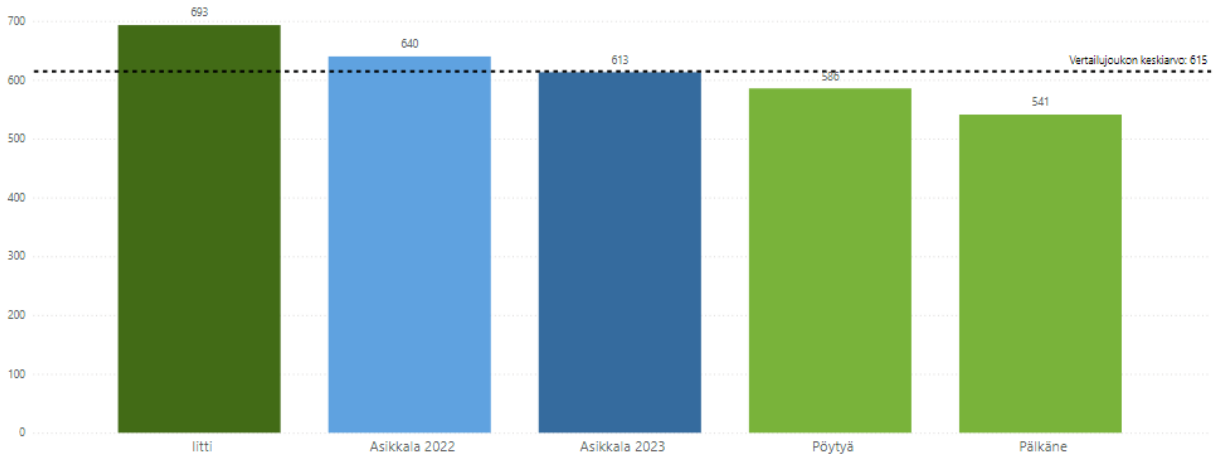
Ruokailu 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

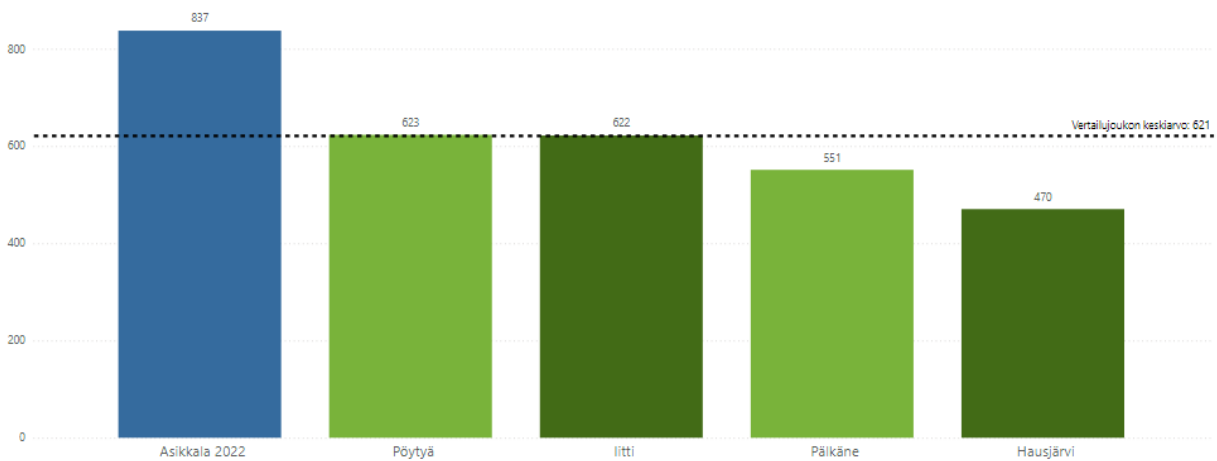
Ruokailu 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

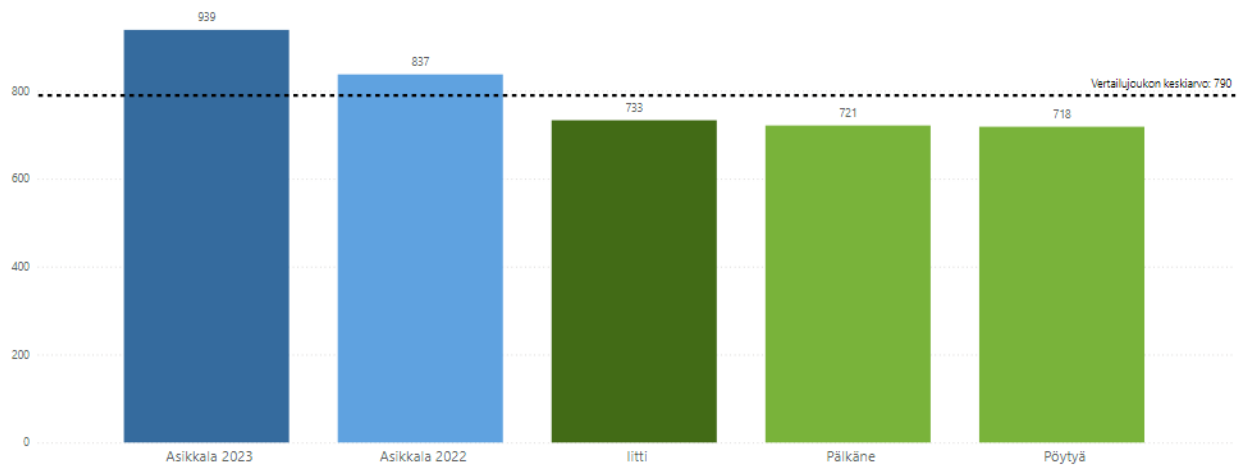
Muu oppilashuolto 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

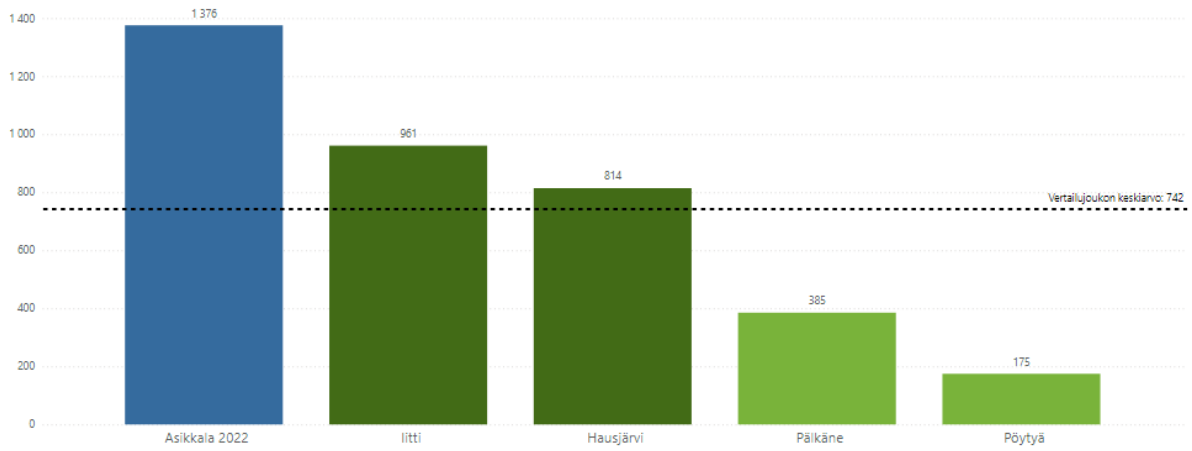
Muu oppilashuolto 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

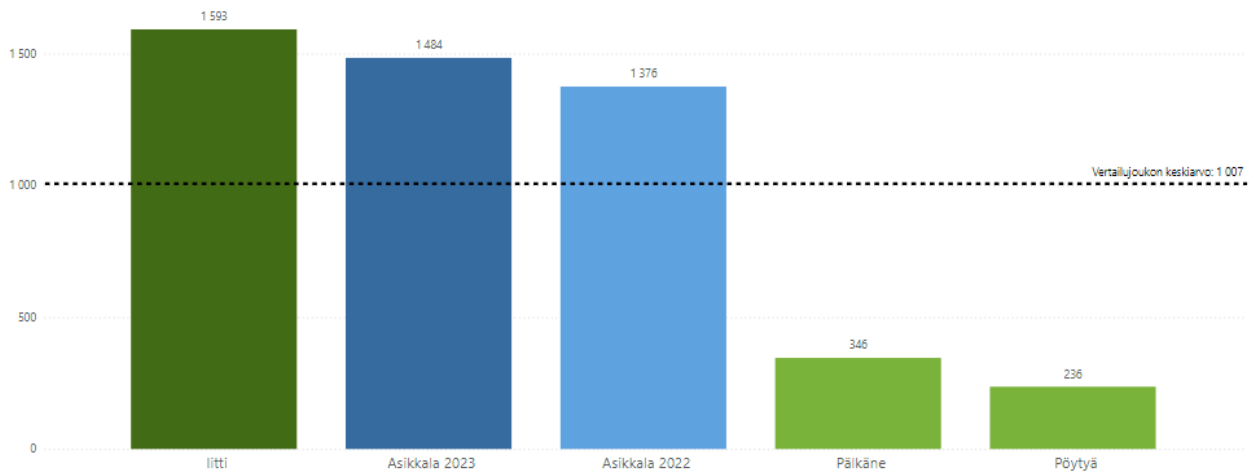
Hallinto 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

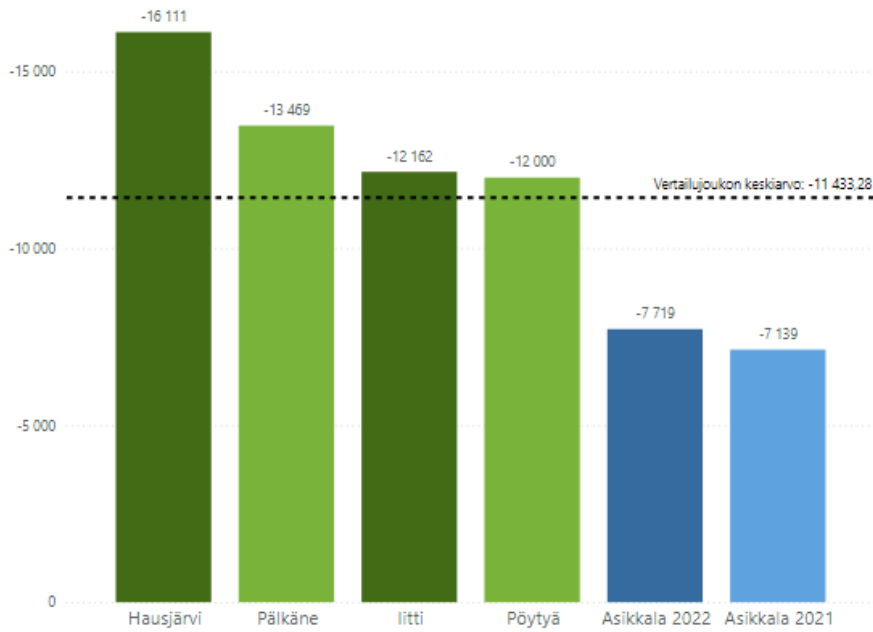
Hallinto 2023

Toimintokohtaiset toimintakulut per oppilas (€ / Oppilas)

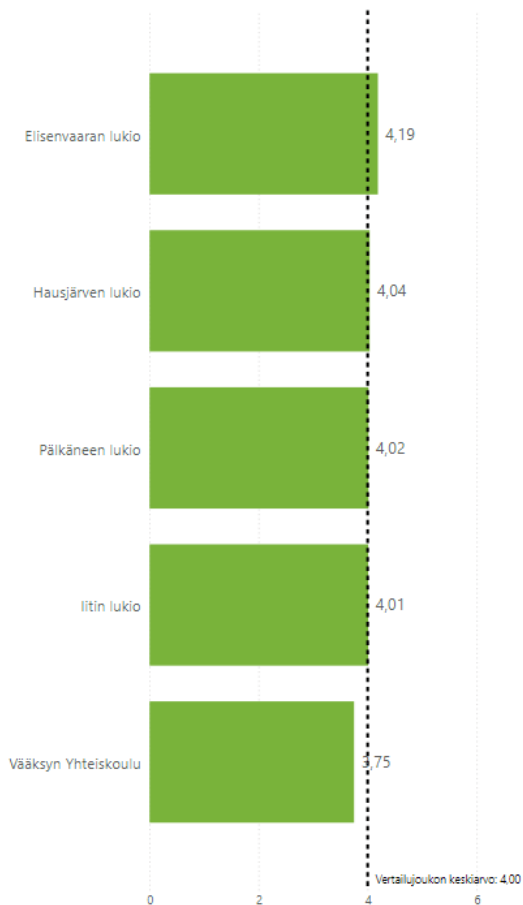
Lukio-opetus

Opiskelijakohtainen kustannus (€ / Opiskelija)

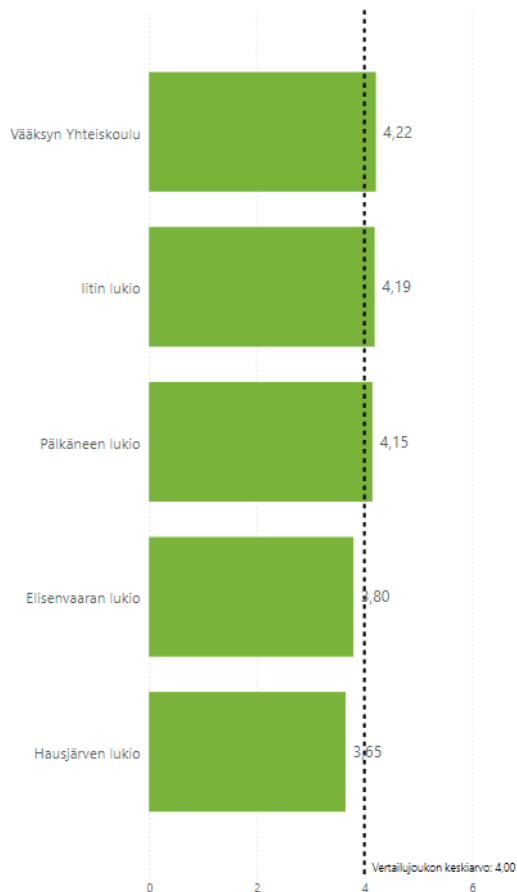
2022

Keskimääräinen arvosana

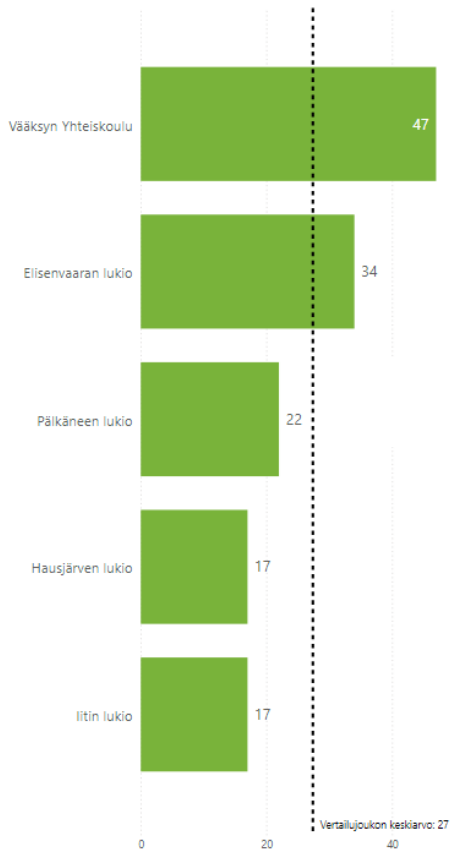
2023

Keskimääräinen arvosana

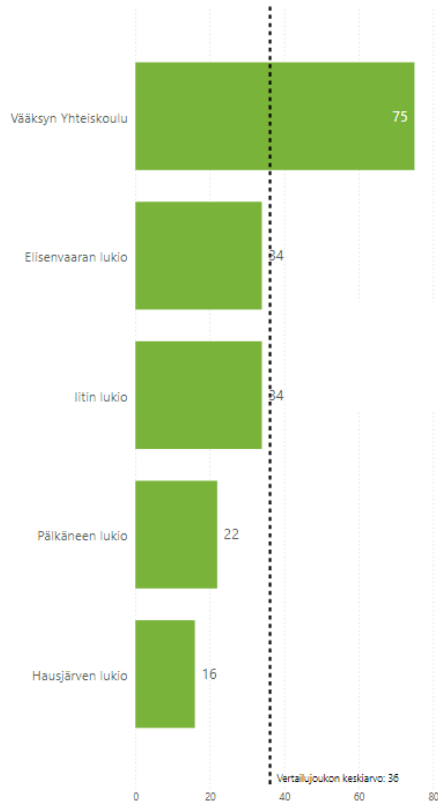

2022
2023

Ylioppilaskirjoituksiin osallistuneet

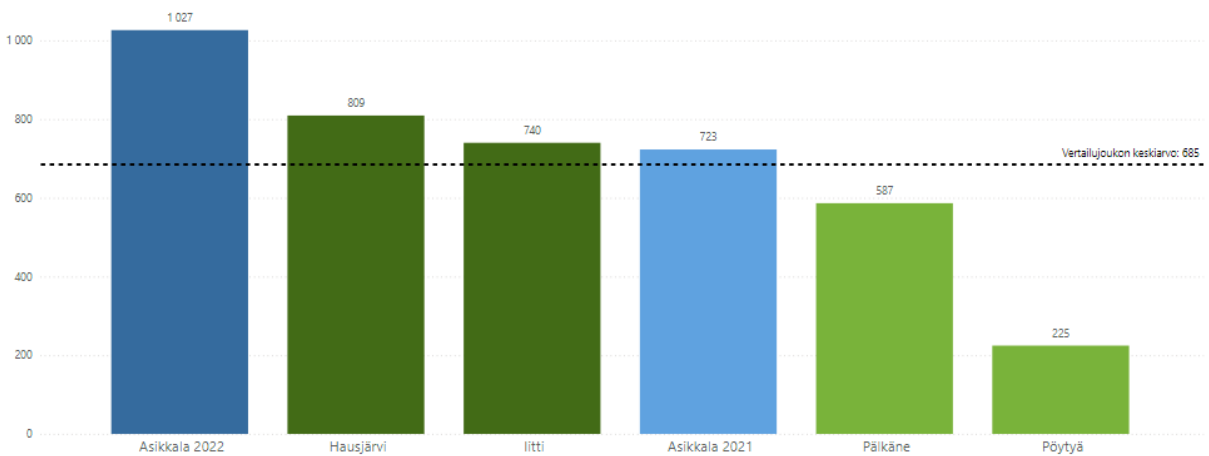

Ylioppilaskirjoituksiin osallistuneet

Hallinto 2022

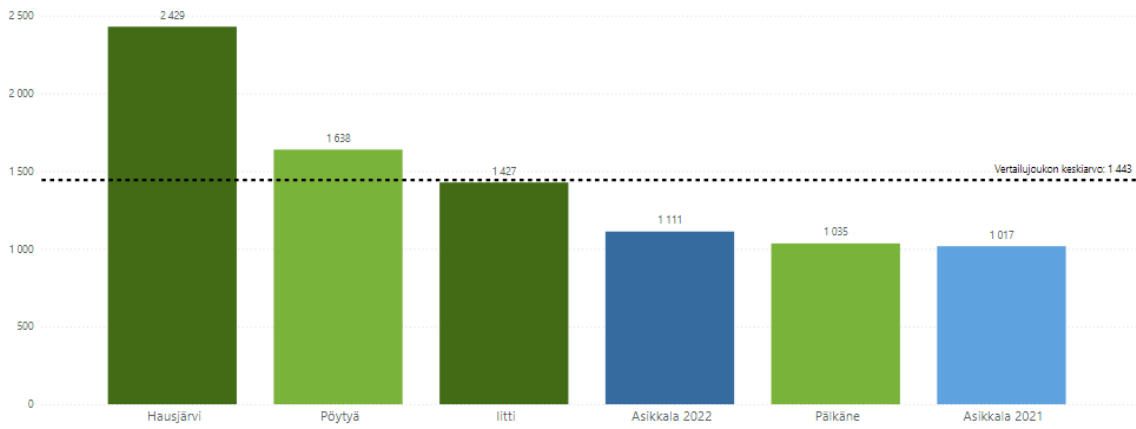
Toimintokohtaiset toimintakulut per opiskelija (€ / Opiskelija)

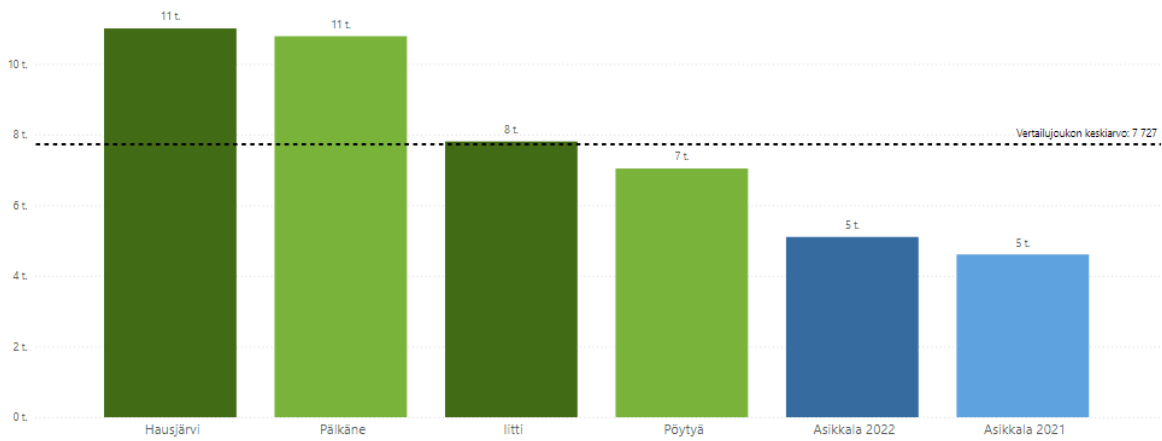
Kiinteistöjen ylläpito 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per opiskelija (€ / Opiskelija)

Opetus 2022

Toimintokohtaiset toimintakulut per opiskelija (€ / Opiskelija)

Asikkalan kunta
Kasvatus- ja opetuspalvelut numeroin valmistelussa

	TP 2022	%	TP 2023	%	TA 2024	%	TS 2025	TS 2026	TS2027
Varhaiskasvatus									
Tulot	378392		316399		124000				
Menot	4709847		5028290		4733510				
Henkilöstökulut	3055048	64,87	3339727	66,42	3216250	67,95			
Kate -	4331455		4711890		4609510				
Lapsimäärä	266		249		262				
Esiopetus					70		70		
Henkilöstö			73		65		65	65	65
Perusopetus									
Tuotot	349199		428777		205880				
Menot	8827632		9949930		9668920				
Henkilöstökulut	5306989	60,12	5932731	59,63	5703140	58,98			
Kate -	8478433		9521153		9463040				
Oppilasmäärä									
alakoulu	482		468		454		436	389	380
yläkoulu	333		307		304		287*	250*	253*
Tuntikehys									
perusopetus ja lukio	1686		1666		1556		1476	1456	1456
erityisopetus	413		463		395		395	395	395
Henkilöstö									
Yleisopetus			61		58		55	54	54
Erityisopetus			18		15		14	14	14
Ohjaajat			37,5		33		30	28	28
Lukio-opetus									
Tuotot	23866		9867		30000				
Menot	1606597		1816658		1836660				
Henkilöstökulut	1019698	63,47	1107624	60,97	1116840	60,81			
Kate-	1582731		1806792		1806660				
Opiskelijamäärä	208		183		190		134*	105*	103*

Perusopetus

Opetus

Sisällytä Opetus-kohtaan seuraavien toimintojen kustannukset:

- opetus ja siihen välittömästi liittyvä toiminta
- tuki- ja erityisopetus
- vuosisuunnitelman mukainen kerhotoiminta
- opetuksen ja oppilaan ohjaus
- vuosisuunnitelman mukainen leirikoulu tai luokkaretki (joka ei ole vapaa-ajan toimintaa)
- opettajien henkilöstökoulutus
- opetukseen liittyvien materiaalien ja palvelujen ostot, koneiden ja kalusteiden huolto ja vuokrat
- muut kuin kodin ja koulun väliset kuljetuskustannukset
- rehtorien palkkauksesta opetustoiminnan osuus
- opetukseen tai sen laatuun liittyvät hankkeet

Rehtorien, apulais-, vara- sekä aluerehtorien palkkauksesta opetusvelvollisuuden mukainen osuus ilmoitetaan opetukseen ja muu osa palkkauksesta sisäiseen hallintoon. Rehtorin palkasta opetukseen kirjattava osuus saadaan, kun rehtorin opetusvelvollisuus jaetaan opettajan keskimääräisellä opetusvelvollisuudella (OVTES:n mukainen) ja kerrotaan tulos rehtorin vuosipalkalla. Jakajana voidaan tarpeen vaatiessa käyttää tietyn aineopettajan viikoittaista opetusvelvollisuutta, mikäli rehtori on opettanut vain tiettyä ainetta. Opetukseen kirjataan myös kaikki hankkeet, jotka liittyvät suoraan opetukseen tai opetuksen laatuun (mm. henkilöstön kehittämiseen liittyvät). Myös erillisrahoitusta vastaavat kustannukset ilmoitetaan kokonaisuudessaan.

Älä sisällytä kustannuksiin:

Koulunkäyntiavustajien henkilöstökustannuksia ei sisällytetä opetuksen kustannuksiin vaan toiminnolle Muu oppilashuolto. Opetus-toiminnolle ei myöskään sisällytetä 12 (33) sairaalaopetuksen, pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten opetuksen ja muusta syystä pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksen, perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen sekä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannuksia, vaan ne kirjataan omille toiminnoilleen, joille kirjataan ko. opetuksien kokonaiskustannukset. Opetuksen kustannuksiin ei myöskään sisällytetä opetuksen osuutta kiinteistökustannuksista, vaan opetukseen kiinteistökustannukset ilmoitetaan kohdassa Kiinteistöjen ylläpito.

Majoitus ja kuljetus

Sisällytä kustannuksiin: Kaikki oppilaskotien käyttökustannukset siltä osin kuin kustannukset aiheutuvat perusopetuksen oppilaiden majoittamisesta (esim. henkilökunnan palkkauskustannukset, materiaalin ostot,

vuokrat, muut oppilaskotien ylläpitokulut ja majoitukseen liittyvät kulut). Perusopetuksen oppilaiden yksityismajoituksesta aiheutuneet maksut kokonaisuudessaan. Kodin ja koulun välisistä koulukuljetuksista sekä kuljetus- ja saattoavustuksista opetuksen järjestäjälle aiheutuneet käyttökustannukset.

Älä sisällytä kustannuksiin:

Luokkaretkiin, uimahalli- tai muihin käynteihin yms. opetukseen liittyviä kuljetuksia, jotka ilmoitetaan opetuksen toiminnolla (muut kuin kodin ja koulun väliset). Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille järjestetyn perusopetuksen majoitus- ja kuljetuskustannuksia, jotka ilmoitetaan omilla toiminnoillaan. Vaikeimmin kehitysvammaisten perusopetus ja Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden perusopetus.

Ruokailu

Sisällytä perusopetuksen Ruokailu-kohtaan: Perusopetukseen osallistuneille järjestetystä ruokailusta aiheutuneet kokonaiskustannukset:

- ruokailuhenkilöstön palkat lakisääteisine sivukuluineen
- elintarvikkeet
- kalusto ja laitteet
- kuljetukset sekä muut ruokailun järjestämiseen liittyvät kustannukset
- muilta ostetut ateriat.

Ruokailukustannuksiin saa lukea vain perusopetuksen ruokailukustannukset (ei esim. esiopetuksen, lukiokoulutuksen tai aamu- ja iltapäivätoiminnan ruokailukustannuksia). Milloin perusopetuksen ruokailu tarjoaa ateriat myös toisen koulutusmuodon oppilaille (esimerkiksi lukiolaisille), jaetaan ruokailun kustannukset eri koulutusmuotojen kesken ruokailuun osallistuvien oppilaiden määrien suhteessa.

Älä sisällytä kustannuksiin:

Ruokailu-toiminnolle ei sisällytetä kiinteistöstä (keittiöt) aiheutuvia kustannuksia, jotka ilmoitetaan kohdassa Kiinteistöjen ylläpito. Ulkopuoliselta tuottajalta ostetusta aterian hinnasta tulisi myös erottaa kiinteistökustannusten osuus kohtaan Kiinteistöjen ylläpito. Ellei erottelua saada tuottajalta, voidaan ateriakustannus kirjata kokonaisuudessaan ruokailuun. Vaihtoehtoisesti voidaan menetellä siten, että hallinnollisesti perusopetukseen kuuluva keskuskeittiö kirjataan käyttötaloulosassa palveluluokalle Tukipalvelu, josta kuluja jaetaan vyörytyksin tai sisäisenä palvelun ostona oikeille palveluille.

Muu oppilashuolto

Sisällytä kustannuksiin: Muu oppilashuolto lukuun ottamatta ruokailua, majoitusta ja kuljetusta. Muun oppilashuollon kustannuksia ovat esim. koulunkäyntiavustajien palkat muun kuin pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden opetuksen osalta, oppilashuoltoryhmän toiminta, oppilaiden tapaturmien hoidosta aiheutuneet kulut, oppilaiden tapaturmavakuutusmaksut ja oppilastestaukset (esim. lukitestit).

Älä sisällytä kustannuksiin:

Muun oppilashuollon kohtaan ei tule sisällyttää terveydenhuoltolain eikä oppilas- ja opiskelijahuoltolain alaista yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimintaa (esim. kouluterveydenhuollosta, koulupsykologista ja koulukuraattorista aiheutuneet kustannukset).

Hallinto

Sisällytä kustannuksiin: Opetuksen järjestäjän perusopetuksen järjestämisestä aiheutuneet hallinnon kustannukset, kuten sisäisen hallinnon palkat lakisääteisine sivukuluineen, eläkkeet, materiaalien ja palvelujen ostot, koneiden ja kaluston vuokrat, koulujen johtokuntien kokouspalkkiot ja muut koulujen sisäiseen toimintaan liittyvät kustannukset, joita ei voida lukea edellä mainittuihin toimintoihin. Rehtorien palkkauksista tässä ilmoitetaan se osuus, joka ei ole opetusta. Perusopetukseen vyörytetyt keskitetysti hoidetut talous- ja henkilöstöhallinnon, hankintapalvelun, tietohuollon, arkistoinnin tai lakipalveluiden kulut kirjataan Hallinto-toiminnolle. Kaikki perusopetuksen palveluluokalle (käyttötalous) kohdistetut hallintokulut. Tähän sisältyy mm. perusopetuksen osuus opetuslautakunnan, sivistystoimen johtajan ja opetusviraston kuluista.

Älä sisällytä kustannuksiin: Hallinnon kustannuksiin ei lueta kunnanhallituksen, -valtuuston tai muun vastaavan keskushallintoelimen kustannuksia, elleivät ne kohdistu välittömästi perusopetuksen järjestämiseen.

Kiinteistöjen ylläpito

Sisällytä kustannuksiin: Koulujen fyysisen ympäristön sekä turvallisuuden huoltoon liittyvät kustannukset. Tämä koskee myös kiinteistöjä välittömästi palvelevan tontin ja kadun kunnossapitokustannuksia. Kustannuksiin luetaan kiinteistöhenkilökunnan palkat sivukuluineen, eläkkeet, materiaalin ja palvelujen ostot, vuokrat ja muut kiinteistöjen hoitoon sekä ylläpitoon liittyvät kustannukset. Kiinteistöhenkilökuntaa ovat mm. talonmies ja vahti-, virasto- ja erikoisvahtimestarit, kouluisännät, kalustonkorjaajat ja -huoltajat. Mikäli vahtimestari, kouluisäntä, virasto- tai erikoisvahtimestari hoitaa kiinteistön huoltoon sekä hallintoon liittyviä tehtäviä, voidaan aiheutuneet kustannukset kirjata kokonaan työntekijän laajimman tehtävän mukaan joko Kiinteistöjen ylläpitoon tai Hallintoon. Mikäli kiinteistöjen ylläpito on hoidettu toisen hallintokunnan tai yksikön toimesta keskitetysti ja käytetään sisäistä laskutusta tai vyöryttämistä, otetaan sisäinen laskutus tai vyörytys edellä olevassa laajuudessa tässä kohdassa huomioon ilman suunnitelman mukaisia poistoja. Tässä tapauksessa henkilöstökustannuksia ei eritellä Henkilöstökulut -sarakeelle.

Älä sisällytä kustannuksiin: Jos sisäiseen vuokraan sisältyy suunnitelman mukaisia poistoja, laskennallisia poistoja, laskennallisia korkoja tai muita vastaavia kustannuslaskennallisia eriä, näitä ei sisällytetä kiinteistöjen ylläpitoon, vaan ne merkitään kohtaan Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset.

